

FOAIA POPORULUI

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pe un an . . . . . 4 cor, 40 bani.
Pe o jumătate de an . . . . . 2 cor, 20 bani.
România, America și alte țări străine 11 cor. anual.
Abonamente se fac la „Tipografia Poporului“, Sibiu.

Foaie politică Apare în fiecare Duminică.

Telefon Nr. 146.

Adresa telegrafică: »Foaia Poporului«, Sibiu.

INSERATE:

să primesc la BIROUL ADMINISTRAȚIEI,
(Strada Măcelarilor Nr. 12.)
Un șir petit prima-dată 14 bani, a doua-ora
12 bani, a treia-ora 10 bani.

Programul nostru național.

V.

În articolele trecute*) am arătat rostul punctului întâiu din programul nostru național. Punctul acesta arată trebuința de-a lupta pe deoparte pentru autonomia (neatârnamarea) Transilvaniei, care să devină (să se facă) o cetate tare a neamului nostru în monarhie, pe de altă parte trebuința unei autonomii naționale române pentru întreg poporul românesc.

Cea dintâiu cerință la îndeplinirea unei autonomii naționale e respectarea limbii materne a poporului, care se bucură de aceasta autonomie, nu numai când e vorba de cultura lui în școli și biserici, ci și în administrațiune (comune politice, comitat) și în justiție (judecătoriile comunale, cercuri, tribunal, curte de apel (tablă)). De aceea partidul național român și pretinde în programul său următoarele:

2. *Introducerea, prin lege, a întrebunțării limbii române în toate ținuturile locuite de Români, atât în administrațiune, cât și în justiție.*

3. *În ținuturile locuite de Români să se aplice (așeze) funcționari (slujbași) români, iar dintre neromâni numai de aceea, cari știu vorbi și scrie românește și cari cunosc obiceiurile poporului român; ștergerea obiceiului de astăzi de-a numi funcționari niște oameni, pe cari poporul nu-i cunoaște și nici ei nu cunosc poporul.*

4. *Revisuirea legii despre egala îndreptățire a naționalităților făcând-o mai bună pentru ele; îndeplinirea cinstită și faptică a tuturor legilor.*

Patria noastră Ungaria e, dela înființarea ei încă, un *stat poliglot*, adică o țară locuită de mai multe popoare, avându-și fiecare limba lui. Cronicarul lor, notarul anonim al lui Bela, descrie luptele, ce le-au purtat cu Românii și cu popoarele slave, cari locuiau în țările coroanei ungare. Popoarele acestea le-au supus parte cu armele, parte au încheiat învoială cu ele, hotărându-se să trăiască în pace și frăție.

Care era limba statului, adică limba, în care se scriau documentele cele vechi? La Români era limba veche slavonă, care se încuibase în afacerile publice românești din cauza conviețuirii noastre îndelungate cu Slavii. Legăturile dintre noi și Slavi au fost sute de ani foarte strânse atât pe terenul politic, cât și pe cel bisericesc. Maghiarii, cari la venirea lor în Ungaria, erau de o barbarie înspăimântătoare, încât erau socotiți ca și Hunii, aveau și o limbă cât

se poate de necultivată, în care nici nu se puteau scrie lucruri mai înalte. După-ce le-au trecut furia cea dintâiu de jaf, domnitorii lor, îndeosebi Stefan I, primul rege al Ungariei, a văzut, că trăind poporul lui tot în barbaria veche, va fi nimicit. De aceea a încheiat legături politice, dar mai ales culturale cu cel mai apropiat popor cult, cu Germanii. Aceștia au venit de pe atunci și după-aceia tot mai mulți, în Ungaria. Erau între ei oameni învățați, țărani (în partea de către Austria erau comune întregi de Germani încă dela venirea Maghiarilor) și mulți meseriași. Germanii aceștia au civilizat pe Maghiari învățându-i lucrarea pământului și meseriile, căci Maghiarii erau păstori și vânători.

Pe timpul acela singura limbă, care se socotea cultă la toate popoarele din Europa, era *cea latină* (a Romanilor celor vechi). Germanii cu carte veniți în Ungaria (mai târziu au venit și Italianii) scriau toți în limba latină și limba aceasta a devenit și limba de stat a Ungariei, învățându-se în toate școlile mai mari, cari se aflau mai ales la mănăstirile catolice. Creștinarea Maghiarilor și anume trecerea lor dela păgânism la religia romano-catolică, a contribuit și mai mult, ca limba latină să prindă rădăcini adânci în viața culturală și politică a Ungariei. Aceasta e cauza, de toate documentele mai vechi (până'n veacul al 18-lea mai ales) din țara noastră sunt scrise în limba latină.

Introducându-se reformațiunea, adică schimbarea legii catolice, cu unele nouă (protestantă și calvină), unii dintre Maghiari luându-se după Germani, dela cari a venit reformațiunea, au încercat să introducă limba maghiară. Iată o pildă de astfel de limbă „maghiară“ dela anul 1712: „A ki praesumál praeceptoriumot extrahálni és azzal oly causát, melynek transmittáltatni nem kellet volna transmissióra vévén, peressét *indebite vexálya*, az olyan ellen nem csak *praeceptorium indebite extrahálásának poenája itéltesség meg*“ etc.

Cei mai mulți dintre cetitorii nostri nu știu nici unguerește, nici latinește, dar pot să numere vorbele latinești, tipărite cu litere culcate, ca să vadă, ce limbă unguerească vorbeau cărturarii maghiari de-acum două sute de ani.

Ajungând marele Iosif II împărat, el a vrut să introducă în locul limbii latine și a pociturii maghiaro-latine limba germană ca limbă de stat. Atunci s'a deșteptat între Maghiari dragostea limbii lor materne și au protestat cu atâta tărie în contra introducerii limbii germane, încât împăratul și-a retras porunca. Totodată oamenii luminați ai Maghiarilor s'au apucat

să-și cioplească limba și să o îmbogățească. Lucru foarte frumos, căci ticălos și vrednic de batjocura lumii e poporul, care-și desprețuiește limba sa maternă.

Preste 40 de ani a ținut munca aceasta a cărturarilor maghiari, dar numai târziu au ajuns, ca din gimnazii și dela universitate să poată fi scoasă limba latină și înlocuită cu cea maghiară.

Se'nțelege, că nici celelalte popoare ale Ungariei nu s'au lăsat mai pe jos, și ele încă au început să-și cultive limba, ceea ce am făcut și noi Românii.

În loc însă, ca fruntașii poporului maghiar să ne lase și pe noi să ne cultivăm limba și totodată să ne facă cu puțință întrebunțarea ei în viața publică, îndatăce au ajuns la putere (dela 1867 încoace mai ales, dar și înainte de aceea), în ciuda chiar a legilor votate de dieta Ungariei, ne-au pus și ne pun toate pedecile, ca limba noastră să fie scoasă din administrația comunelor și a comitatelor, precum și dela judecătoriile de tot felul.

În loc să ne lase să ne alegem pretutindeni notari și alți funcționari de neamul nostru, ne pun cu sâla câți venetici leșinați, cari nu numai, că nu ne cunosc limba, dar nici nu vor să o învețe și-și bat joc de ea. Hârtiile dela comună se fac într'o limbă străină, pe care membrii consiliului comunal n'o cunosc, așa că nu pot controla, ce lucrează străinul, care face ce vrea, chiar și înșelăciuni. La pretură tot așa, la comitat tot așa. O adevărată crimă se face la judecătoriile de tot felul, unde judecători străini de limba și de firea noastră ne judecă, fără să priceapă pe ceice se judecă, așa că chiar vrând să facă dreptate, nu poate, căci numai din aceea ce-i spune un talmaciu slab sau servitorul de cancelarie, care-i spune unguerește, ce vorbește Românul în limba lui, nu poate să-și facă o idee lămurită despre toată treaba.

Iar ce e și mai jignitor, toți acești slujbași sunt de părerea, că poporul, pe care au să-l servească, trebuie să învețe limba lor și nu ei limba poporului! Ca și cum poporul ar fi pentru slujbași și nu slujbașii pentru popor, din a cărui sudoare trăiesc și care nu trebuie să-și peardă vremea învățând limbi străine, căci are trebuință de alte cunoștințe, ca să poată câștiga cele de lipsă pentru viața lui și pentru împlinirea multelor și grelelor îndatoriri, ce le are față de stat.

Starea aceasta de nedreptate strigătoare la cer trebuie să se schimbe și a-târnam dela noi, ca să se schimbe. Și până atunci însă putem lupta contra acestei nedreptăți, și anume fiecare, orășan sau țăran, negustor sau meseriaș.

*) Vezi numerele 46, 47, 48 și 49 din „Foaia Poporului“ anul curent.

În comunele noastre să grijim, ca să nu se mai încuibie slujbaș străin, căci ele nu sunt pentru a procopsi pe toți flămânzii de pe pusta Ungariei și din Săcuime, sau pe Jidani. La comună consiliul comunal să nu sufere de loc, ca procesele verbale (protocoalele) și alte hârtii să se facă în limbă străină. Să grijim, ca pentru congregațiunea comitatului să nu mai isbutească în cercurile, unde avem majoritatea, străini sau înstrăinați, nici chiar slujbași români, căci aceștia nu pot vota după cum cer interesele noastre naționale. Având numai membri naționaliști aleși de noi în congregație, aceștia vor putea pretinde, ca și acolo să i se recunoască limbei române locul, ce i se cuvine, și vor îngriji, ca slujbașii comitatului (la centru și în preturi) să fie aleși dintre concurenții români. Ne vom feri cu tot dinadinsul să vorbim în limbă străină, când am cunoaște-o, fie la comună, fie la pretură, fie la comitat, fie la judecătorie. Celce mânăncă pâinea plătită din dările noastre, trebuie să fie Român. Dacă vom lucra astfel și dacă vom îngriji îndeosebi de școalele noastre naționale române ca de ochii din cap, vom dovedi, că nu suntem un popor pleavă, căruia îi e tot una, că e azi Român, mâne Țigan, poimâne altceva. Iar cinstindu-ne limba noastră și căutând să o afirmăm (ținem la ea) pretutindeni în viața publică, vom silii și pe dușmanii noștri să ne recunoască un drept dat de Dumnezeu fiecărui popor de pe pământ: *dreptul limbei materne*.

Batjocorirea sărbătorilor noastre. În comitatul Hunedoarei, cei din fruntea lui își bat tot mai mult joc de legea noastră. Adunarea generală a comitatului a fost convocată tocmai pe ziua sărbătorii împărătești a Sfântului Nicolae. Dl. Dr. Iustin Pop, avocat în Deva, a protestat cu tărie contra acestei necuviințe, dar comitele suprem s'a mulțumit să declare, că n'a făcut intradins!

Lipsa de școale din Ungaria. După o statistică publicată acum de curând de o foaie maghiară, și reprodusă de „Gazeta Trans.“, în Ungaria aproape 500 de mii de copii nu cercetează școala. În 15 comitate numărul celor obligați la cercetarea școlii trece de zece mii, iar în altele trece chiar de 20 de mii, ca de pildă în comitatul Pestei cu peste 24 de mii de copii lipsiți de școală, în al Bihorului tot peste 24 de mii, în al Hunedoarei aproape 21 de mii, în al Maramurășului aproape 35 de mii! În comitatul Ciucului, unul dintre cele mai ungurești, pentru că tot la o sută de locuitori se vin 86 de Săcui, abia cercetează școala ceva mai bine de jumătate din numărul copiilor, ceilalți rămânând fără nici o învățătură. Și cu toate acestea Apponyi a adus legea barbară, prin care s'au închis sute de școale românești, pentru că în locul lor să deschidă școale cu limbă străină — dacă ar fi bani în vistieria țării. Pornind din gândul diavolesc de-a ne împiedeca în cultură, n'a vrut să dea școalelor confesionale ajutoare mai mari, contribuind și parohiile și comunele noastre, iar școalele de stat, cari sunt tot dușmane culturii noastre, nu le poate înființa, căci, după cum vedem, nici chiar pentru Maghiari nu sunt destui bani. Dar asta se va răzbuună tot în capul lor.

Lupta în comune. În comuna Obad din comitatul Timișului, s'au așezat încă de mai de mult o mulțime de Germani, veniți de prin toate părțile. Din cauza slăbiciunii Românilor, Germanii au cumpărat foarte mult pământ, așa că cu timpul au ajuns să fie *aceștia* stăpâni la comună. Dar a dat Dumnezeu, de Români au căpătat un preot harnic, pe părintele *Gheorghe Ionescu*. Acesta s'a pus pe lucru și la alegerile comunale din urmă a biruit lista românească.

Fondul grănițerilor dela Năsăud. Urmășii grănițerilor din fostul regiment al II-lea român au rămas după desființarea lui cu o avere frumoasă compusă mai ales din păduri și pășuni întinse. Români noștri n'au făcut ca grănițerii săcui, cari și-au împărțit fondurile între ei, ci au hotărât ca din venitul averii comunale să-și susțină școli, mai ales gimnaziul cu opt clase din Năsăud, și să se dea burse (stipendii) la fii de grănițeri, ca să poată învăța carte mai multă.

Încă de pe timpul, când eră Bánffy prefect (fișpan) al comitatului Bistrița-Năsăud, guvernele au început să răpească urmașilor grănițeri drepturile lor, punându-le preste pădurile lor slujbași străini adunați de prin alte părți ale țării și voind să-i silească să dea burse nu numai urmașilor grănițeri, ci și tuturor veneticilor jidani, ciangăi și alte lifte străine așezate în ținutul fost grănițeresc. Una din cauzele principale, de Bánffy, a cărui amintire va fi de veci blăstămată, și guvernele din Budapesta îndrăzniau să-și bată astfel joc de drepturile vechi ale grănițerilor, a fost și slăbiciunea acestora, adecă a conducătorilor lor, cari s'au târât totdeauna la picioarele străinului și au ales totdeauna deputați guvernamentali. În anii din urmă par a se fi mai înrămat, căci de șapte ani n'au vrut să mai dea burse, fiindcă nu li-se recunoște dreptul grănițerilor. Acum au adresat o plângere Împăratului, ca să dea poruncă guvernului să nu mai oprească ajutorarea cu burse numai a fiilor de grănițeri.

Urmările nedreptății. E știut, că guvernele din Budapesta nu lucrează la nimicirea noastră numai oprind dezvoltarea culturii noastre, ci caută să ne lovească și pe terenul economic, mai ales luând Românilor, locuri, pe cari le țineau cu arândă, și dându-le la Ciangăi venetici, pe cari îi colonizează pe ele. Se'nțelege, că Români nu pot suferi în liniște, ca pământ, care după dreptate (și chiar după legile țării, cari cuprind egalitate pentru *toți* cetățenii Ungariei) ar trebui să fie al lor, să-l cuprindă niște străini veniți de p'aci'ncolo, cari să-i pândească în șanț și să-i omoare, după cum s'a mai întâmplat.

O colonie nedreaptă a făcut ministrul de agricultură la Cristur (Cserna-Keresztur) în comitatul Hunedoarei, unde, în loc să dea pământ Românilor, a adus 800 de Ciangăi coloniști. Aceștia se cred stăpânii Românilor acolo, iar când Români erau să se sature de-a mai suferi obrăznicile lor, tot Ciangăii au strigat după jandarmi, cari s'au așezat acum în comună, ca să-i păzească. N'a fost destul cu atâta, căci jandarmii au mai și arestat trei Români, cari ar fi îndemnat pe ceilalți frați ai noștri să nu se socotească slugile unor dârloage flămânde.

Pentru răsturnarea minciunilor lui Apponyi. E cunoscut, cum cel mai mare mare dușman al culturii popoarelor din Ungaria, Apponyi, a călătorit prin America, ca să laude felul de domnie din țara noastră și să vorbească despre „pacea lumii“ — prin gătuirea neamurilor. Trăgea nădejde, lacomul, că va căpăta și premiul „Nobel“. Români din America, dar mai ales harnicii Slovaci l-au primit cum trebuie. Acum aflăm, că la anul viitor va pleca din Praga (capitala Bohemiei în Austria) contele (groful) Lützow la America, unde va ține mai multe conferențe, în cari va arăta cum sunt asupriți Slovaci și celelalte naționalități din Ungaria și ce minciuni mari a îndrăznit să spună Apponyi.

Despre naționalitățile din Ungaria.

Foaia ungurească din Budapesta, cu numele „Világ“, care nu ține cu guvernul, a făcut o întrebare la fruntașii partidului național român asupra cererilor poporului nostru cum și asupra nemulțumirii naționalităților nemaghiare din Ungaria preste tot.

La dorința foii susnumite și-au spus părerea domnii *George Pop de Băsești*, președintele partidului național, *Dr. Teodor Mihali*, președintele clubului deputaților naționaliști din dietă, *Dr. Vasile Lucaciu* și *Dr. Alexandru Vaida-Voevod*. Părerile fruntașilor noștri au fost publicate în numărul de Crăciun al foii „Világ“. Tot în acest număr mai sunt publicate și părerile unor deputați unguri: *Dr. Gieswein Sándor*, *Bakonyi Samu*, *Haydin Imre* etc. Ei încă au fost întrebați, că ce părerii au asupra neînțelegerilor dintre cărmuitorii țării și naționalitățile nemaghiare?

În fruntea acestor părerii, foaia ungurească face o critică aspră la adresa guvernelor ungurești și a dietei, zicând că ele nu fac nimic mai de dai Doamne pentru bunăstarea cetățenilor acestei țări. Între lucrurile cele mai de seamă, cu cari ar trebui să se ocupe guvernul și dieta, este afacerea naționalităților nemaghiare. Dar ministrii și deputații unguri din dietă să feresc din cât pot de deslegarea cum se cade a acestei afaceri. Cel mult, dacă prin câte o vorbire, mai spun la vorbe goale, pentru a arunca între naționalități și mai mult venin.

Toate guvernele, de 40 de ani încoace, spun că trebuie schimbată starea asta de lucruri. Dar nici un guvern n'a făcut și nu face nimic pentru o deslegare mulțumitoare a stării naționalităților. Iar cine crede, că e doar plănuită în curând vr'o schimbare mai mare, acela se înșală.

Astfel scrie foaia ungurească „Világ“, iar la urmă zice, că aceste stări de lucruri se pot schimba numai dacă în dietă s'ar vorbi altcum asupra stării și neajunsurilor naționalităților, adecă cu sânge mai rece și mai puțin șovinism din partea celor dela putere și a deputaților unguri.

În urma acestora urmează răspunsul dlui **Dr. Teodor Mihali**, — publicat în „Világ“ — la întrebarea asupra politicii naționalităților. Iată, pe scurt, ce zice dl Mihali: Scopul naționalităților, și în deosebi al partidului național român, este câștigarea mijloacelor pentru înaintare în cultură și bunăstare. Vedem doar, că în veacul acesta al 20-lea, toate națiunile se întrec una pe alta în progres pe terenul cul-

tural și economic. Acest fapt face pe conducătorii Românilor, ca să îndemne poporul la muncă tot mai înțetită, iar pe de altă parte să-și asigure libertatea de lipsă pentru ajungerea acestei țânțe. În strânsă legătură cu acestea stau cererile noastre politice, cari sunt cuprinse în programul nostru național, la care noi ținem cu toții.

Di **Dr. Vasile Lucaciu** zice, că afacerea naționalităților este cea mai de căpetenie cauză, în ce privește dezvoltarea politică, culturală și economică a țării. Dar cu părere de rău vede, că guvernele maghiare nu se ocupă îndeajuns cu deslegarea acestei cauze. Iar politicianii unguri, atât în trecut cât și în prezent, ar voi ca naționalităților să le răpească ori ce drepturi, iar nu să le mai deie. Dovadă îngâmfatul grof Tisza.

Di **George Pop de Băsești** se ocupă mai mult cu starea economică a Românilor. Amintește cum guvernul maghiar n'a avut de loc în vedere ca să ușureze traiul marginenilor din jurul Sibiului și al Brașovului. La încheierea tarifului de vamă cu România, nu s'a ținut de loc seamă de Marginenii noștri, cari se ocupau cu cultivarea vitelor, mai ales cu oi. Mai înainte ei își puteau duce turmele de oi în România, unde pășunea e mai bună și mai ieftină. Acum aceasta e cu neputință, pentru că s'a oprit trecerea oilor preste graniță.

Di **Dr. Alexandru Vaida Voevod** critică pe Tisza și partizanii lui, pentru felul cum cred ei să împace naționalitățile, mulcomindu-le cu vorbe dulci. Lumea românească știe însă azi, că Tisza e un mare vulpou, care nu vrea nici un bine naționalităților. Cărmuitorii țării ar trebui să se lase de gândul scrintit, că ei trebuie să fie singuri tari și mari, iar naționalitățile sunt bune numai pentru a plăti dări și cătane. Până când nu se vor schimba cărmuitorii noștri față de naționalități, nu poate fi liniște.

Aceste sunt, pe scurt, răspunsurile frunțașilor noștri, la întrebările foi „Világ”. Din cele spuse aci, vor putea vedea și Ungurii, că noi nu vrem altceva decât dreptate și libertate deopotrivă pentru toți cetățenii patriei.

Răspunsurile, pe cari le-au dat deputații unguri, la întrebările gazetei „Világ”, sunt în parte drepte, iar în parte mai mult sau mai puțin scrintite. Cuprinsul unora din cele mai de seamă, îl vom da, — din lipsă de loc, — în numărul viitor.

Starea culturală a țăranilor noștri din comitatul Hunedorii.

Inspectorul școlar al comitatului Hunedoara a publicat un articol lung în „Hunyadvármegyei Almanach” despre „Cultura populară în comitatul Hunedoarii în cei din urmă cinci ani”, pe care „Tribuna” îl dă întreg în traducere.

Comitatul Hunedoarii a fost totdeauna locul de jale al neamului nostru, căci partea cea mai mare a poporului (preste 300 mii de Români) au arătat totdeauna o împotrivire slabă încercărilor de-a le răpi cultura națională. Impotrivirea cea mai temeinică s'ar fi putut face numai cu ajutorul școalei curat românești, adică confesională.

Tocmai mijlocul acesta nu l-au folosit Români noștri de-acolo, căci nici un comitat românesc nu băjbăie de-atâtea școale comunale și de stat, ca al Hunedoarii. Re-

zultatul se poate vedea și din felul, cum își scriu limba nenorociții, cari au trecut prin astfel de școale.

Dar nu e vorba numai de stricarea scrisului românesc, ci mai ales de stricarea limbii românești, ba chiar de stricarea sufletului românesc. Inspectorul școlar se grăbește să se laude, că acolo, unde e școală maghiară pentru Români, aceștia au o cultură mai înaltă de cât cei fără de școală străină. Vai de cultura aceasta mincinoasă, care face din Român neom, un fel de Țigan ridicat, la care îi este rușine să spună, că e Țigan, dar nu e nici de alt neam.

De ce gânduri negre sunt stăpâniți cei din fruntea acelu comitat, se vede și de-acolo, că școalele noastre confesionale au fost închise în număr mare, în loc să fie ajutate din visteria țării, unde poporul nostru încă varsă milioane pe an. Și cum statul nu poate să dea destui bani, ca să înființeze cât mai multe școale populare în sate românești, sute de sate de-ale noastre au rămas fără școală, fie din cauza sărăciei, fie din cauza negrei nepriceperi.

Inspectorul maghiar cere cu glas tare să se înființeze școale de stat în fiecare comună românească, căci numai așa se pot câștiga țăranii noștri pentru „ideia” afurisită, adică pentru maghiarizare. Ba el cutează a zice, că numai chinându-i pe Români din comitatul Hunedoarii cu o limbă străină și cu o cultură străină, ar putea să fie desbărați de relele, cari bântuie printre ei, cum e lenea și beția.

Iată ce zice el despre aceste păcate, pe cari le pune în cărca celor mai mulți dintre Români din comitat:

„Astăzi în comitatul Hunedoarii sunt cam 350,000 de oameni, și totuși n'avem destule puteri de muncă nici pentru lucrarea pământului, nici pentru întreprinderi industriale. Lucrul acesta își află explicarea numai în necultura poporului valah din comitatul Hunedoarii. Minele și fabricile sunt silite a-și aduce lucrători din toate părțile țării, pentru că locuitorilor din comitat nu le place munca grea și statornică. Și și dacă sunt primiți, în scurt timp ei își părăsesc locul. Munca lor e șubredă și nu se poate întrebuința decât la lucruri neînsemnate.

„Proprietarul nu-l poate prinde pe un țăran român din comitatul Hunedoarii pe timp mai lung de 3—4 zile în săptămână, de oarece cele câteva coroane câștigate în câteva zile le prăpădește în celelalte zile ale săptămânii în trândăvie la masa crâjmarului. Nutremântul lui e mămăligă, mălaiu și nimic altceva. Carne și pâne nu mănâncă decât la zile mari. Așa dar pentru nutrire îi ajung câțiva fileri, ceialalți se duc pe rachiul. Beau și muierile, bea și copiii.

„Înainte cu doi ani am cerut să-mi raporteze toți conducătorii de școale populare despre rachiul, care se bea. Știrile trimise au fost îngrozitoare. Mulți copii merg dimineața beți la școală, în mai multe comune copiii de 8—10 ani beau rachiul în crâjmă cu tatăl lor împreună; mamele își duc copiii de țâță în crâjmă, acolo se îmbată și din beutura cea drăcească dau și copiilor, ca să adoarmă și să nu strice petrecerea părinților lor. La cea dintâi privire poți observa, că cei mai mulți copii sunt născuți din părinți, cari sufer de patima beției. Fața lor e palidă, ochii stânși.”

E îngrozitoare icoana, ce o face. Ungurul acesta despre starea Românilor din

comitatul Hunedoarii, unde numai în 212 comune este școală, iar în 214 nu este! Dar scârbos e și mijlocul, ce-l recomandă pentru lecuirea răului. Căci în loc să recunoască trebuința de-a li se da ajutoare Românilor să-și poată susține școalele lor românești confesionale, singurele, în cari își pot câștiga o cultură adevărată, crede în orbirea lui, că prin școale cu limbă străină se va îndrepta răul, căci Români vor fi câștigați pentru „ideie!”

Mult au păcătuit și conducătorii poporului nostru, că au lăsat să ajungă Români într'o stare așa de tristă. Ei tot mai pot îndrepta încâtva greșelile făcute, înființând cel puțin școalele religioase, propuse de vrednicul protopop român dela Bistrița, părintele G. Stanciu. Căci în școalele de stat și în multe din cele comunale religia, sfânta lege, e batjocorită, iar cultura străină, lipsită de religie va face din copiii noștri tot numai niște stricați.

Un nou partid săsesc.

În articolul nostru „Frământările dintre Sași” am arătat, că o parte bună dintre ei nu sunt mulțumiți cu politica veșnic guvernamentală, pe care o face partidul popular săsesc. Nu sunt mulțumiți nici cu legea electorală de-acum, care trimite în dietă mai tot deputați nemeși, cari în loc să-și bată capul și gura pentru vindecarea relelor culturale și mai ales economice, de cari suferă popoarele, se ocupă tocmai de contrarul, discutând despre legătura dintre Ungaria și Austria, despre prostia cu „ideia” de stat național maghiar (adecă maghiarizarea) și alte fleacuri de acestea.

Sașii nemulțumiți cu politica slugarnică de până acum sunt pe cale de-a înființa un partid nou, cel progresiv, al cărui program conține mai multe puncte, pe cari le avem și noi, drept că mai pronunțate, în programul nostru național. Dăm și noi, după *Bistritzer Zeitung*, câteva puncte principale din programul noului partid:

E în interesul populațiunii și al statului, ca dieta nedreaptă de-acum să fie prefăcută într'o adevărată reprezentanță a poporului, lărgindu-se dreptul de alegere, care să se facă pe cale secretă și cu țiduli scrise.

Să se formeze cercuri electorale, în cari, pe cât e cu putință, alegătorii să aparțină aceleiași naționalități (un fel de catastro național). Să înceteze orice amestec al autorităților, când e vorba de alegeri, iar dacă vr'un slujbaș totuși ar cuteza să se amestece, să fie aspru pedepsit.

Să se respecte cu tot dinadinsul legea de naționalități, care și așa conține puțin din ceea ce trebuie pentru dezvoltarea culturii naționale (germane) și pentru întrebuințarea limbei materne la comune, comitat, biserică și școală.

Să se respecte autonomia bisericească. Încetarea fărâdelegilor, cari se săvârșesc cu ajutorul autonomiei comitatelor, păstrându-se acestea.

Să se împedecă influința slujbașilor dela comitat (comite, vice-comite, pretori) când se fac alegeri de slujbași la comună și comitat.

Administrația să se facă mai simplă și numărul funcționarilor să fie scăzut.

Libertate pentru înființarea de reuțiuni și pentru ținerea de adunări.

Libertate de presă. Foile politice să nu mai fie silite să depună cauțiune.

Procesele de presă să fie judecate de curtea cu jurați de lângă tribunalul, pe al cărui teritoriu apare foaia.

Să se introducă darea progresivă de venit.

Să se introducă dări de lux (de pildă pe cai boierești, pe căleșe, pentru ceice au servitori domnești ș. a.). Ceice joacă la bursă (Jidani) să plătească dări mai mari.

Dările de pământ să fie drepte (nu să plătească groful 2 cor. de jugăr și țărani 5 cor!).

Să se scadă dările indirecte puse pe alimente (mijloace de nutreământ) și pe lucruri, de cari poporul are mare trebuință (cum e zăharul, petrolul ș. a.).

Toate asigurările să treacă la stat, care va introduce pentru fiecare locuitor asigurarea pentru caz de moarte, bătrânețe și nenorociri. —

Pe lângă aceste puncte mai sunt o mulțime de altele, cari ne interesează pe noi cei dela sate mai puțin.

Se înțelege, că nici acest partid săsesc, care se numește *progresiv*, adecă vrea înaintarea, nu poate fi pe deplin drept. Așa de pildă, el nu cutează să ceară votul universal, secret și după comune, ci numai o lărgire a dreptului de vot pentru *celce știu carte*, ca și cum de pildă un sărăntoc dela colțul stradei din oraș, leneș și stricat de dentură — dacă știe carte — ar fi mai vrednic de dreptul de vot decât țăraniul harnic, cu stare, dar, din cauza împrejurărilor rele, fără știință de carte. Tot în programul acesta au un punct, în care cer, ca dreptul de alegere la comună și la comitat, apoi la universitate, numită pe nedrept săsească, să nu se schimbe. Adecă să rămână tot cei câțiva jupâni ai noștri stăpâni în câteva comitate și stăpâni singuri ai unei averi de milioane, care chiar după documentele lor e pe jumătate a noastră. E curioasă și hotărîrea, ca deputații sași să rămână tot în partidul guvernamental (punctul 7 din program).

După cum se vede, programul acesta e făcut de niște oameni, cari văd ce e rău în viața țării noastre, dar n'au curajul să se ferească de mijloace de luptă, cari strică aceeace vor să ajungă cu mijloace bune.

Ce scriu alte gazete?

Hotărîrea adusă de Curtea de cassafie din Budapesta, care a respins recursul făcut de Români în contra alegerii scandaloase dela Vinț, n'a indignat numai pe Români, ci chiar și între Maghiari s'au găsit oameni cu dreptate, cari arată, că ni s'au făcut nedreptate. Dăm, după „Unirea“ din Blaj, ce zice o gazetă ungurească despre lucrul acesta.

„Alsófehér“ (Aiud). Curtea de cassafie (curia), după cum se putea vedea din tele de până acum, a respins petiția lui Iuliu Maniu și astfel deputăția lui Mayer Odön rămâne neatinsă pentru cercul Vinț. Dar oare va rămâne neatinsă dreptatea? Oare va rămâne neatinsă încrederea pusă în justiția (judecătoriile) maghiară? Toate acestea sunt întrebări, la cari vor putea răspunde cu conștiință curată numai ceice au luat parte direct sau indirect la aducerea sentinței. Încă o întrebare. Dacă la aducerea sentinței s'a avut în vedere punctul național maghiar, oare câștigat-a ceva punctul acesta de vedere, când pentru apărarea lui a trebuit să se lovească puterea dreptății? Oare nu scade și nu perde din

greutate și vază și ideea cea mai măreață și mai strălucitoare, dacă o întunecă pata nedreptății?

„Deutsche Bürger-Zeitung“ (Sibiu.*). Cu ce mijloace să luptăm în prezent și în viitorul cel mai apropiat împotriva maghiarizării sunt întrebări, cari nu se pot rezolvi (deslega) numai decât și la cari trebuie să răspundem în deosebite feluri, după cum sunt și împrejurările politice. Aici putem arăta însă câteva mijloace generale, cari ne făgăduesc o izbândă sigură. Și anume: întărirea conștiinței naționale și a simțământului comun la toți conaționalii noștri germani din țara aceasta; respingerea energică a oricărui atac împotriva bisericii noastre, care e cea din urmă cetate a vieții noastre naționale săsești; să accentuăm și să pretindem mereu respectarea legii de naționalități, chiar alăturându-ne de celelalte naționalități ale patriei, fără să ne lăsăm să fim împedecați în libertatea de-a ne mișca liber pe terenul politic. Acestea ar fi mijloace, cari ar trebui întrebuințate înafară. În lăuntru: colonizare internă**), sprijinirea tuturor năzuințelor îndreptate spre înmulțirea popoului nostru prin măsuri igienice și sanitare; lupta contra emigrării și deschiderea de izvoară nouă de câștig pe terenul economic, dar din putere și porneală proprie.

Adevărat, că acesta e un program îndrăzneț și bogat, care se poate îndeplini numai dacă ar conlucra toți factorii și toate clasele sociale chemate pentru aceasta. Nici aceea nu vreau să susțin, că ar fi cu totul nou și că îndeosebi pe terenul din urmă (cel economic) nu s'ar lucra la îndeplinirea lui. Dar toate aceste mijloace trebuie întrebuințate *deodată*, căci altminteri aceeace am câștigat într'o parte se perde în cealaltă parte.

Stiri politice din străinătate

Războiul italo-turc. Știrile despre acest războiu sunt cam la fel cu cele ce se dau mereu de două luni încoace: ba că au învins Italianii, având 2—3 morți și 20—30 de răniți, ba Turcii au învins, având ei 2—3 morți și 20—30 de răniți, pe când dușmanul a avut sute de morți și mii de răniți. Dacă ne-am lua după știrile acestea, apoi mai ales Turci n'ar mai fi de loc. Un corespondent de gazetă aflător în Tripolis a făcut socoteala, că după rapoartele italiene au murit cel puțin înc'odată atâția Turci, câți sunt într'adevăr în Tripolis!

Mai interesantă e știrea, că Sultanul ar fi dat o poruncă, prin care lasă Egiptului portul tripolitan Solum și ținutul învecinat. Egiptul își are vice-regele său egiptean, armată egipteană, recunoaște pe Sultan ca domnitor al Egiptului și-i plă-

*) Luând la trei parale pe deputatul sas Neugeboren (marele prieten al maghiarilor guvernamentali și dușmanul de moarte al Românilor), pentru că acesta zicea într'un articol din »Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt«, că maghiarizarea e o *năzuință omenească*, gazeta »Deutsche Bürger-Zeitung«, care e foaia Sașilor mai verzi, arată cari trebuie să fie mijloacele cele mai bune într'o luptă națională. Le aducem la cunoștința cetătorilor noștri, pentru că ele sunt bune și pentru lupta noastră.

**) Colonizarea internă e aducerea de Sași sau alți Germani luterani în comune săsești, unde numărul Sașilor a început să scadă, sau cumpărarea de moși mari, cari se împart la Sași. Lucrarea aceasta au și început-o mai de mult Sași.

tește chiar și tribut. De fapt însă Englezii sunt stăpâni Egiptului, având acolo un fel de guvernator (cârmuitor) și armată englezască, așa că portul tripolitan Solum nu l-a ocupat Egiptul, ci Englezii. Lucrul acesta îi incurcă mult pe Italiani, cari au declarat Tripolitania alipită de Italia (cu toate că nu o au încă), așa că Englezii au luat, după părerea Italiei, o bucată din însăși Italia. De altă parte gazetele engleze spun, că Anglia are trebuință de acest port din partea răsăriteană a Mării Mediterane, ca să nu se întărească altă putere europeană prea mult.

Italianii pare că tot vor încă să mute războiul pe pământul Turciei europene, ceea ce ar fi foarte primejdios pentru pacea Europei. După cum se vestește, în fața orașului Durazzo (port lângă Marea Adriatică) s'au arătat câteva corăbii italiene de războiu. Cum se vorbește însă iară de pace, se poate că Italia vrea numai să înfrice pe Turci, ca aceștia să fie mai îngăduitori la statorirea condițiilor de pace.

Turcia. Țara aceasta n'are destul cu încurcături cu Italia, căci e mereu frământată și de încurcături lăuntrice. Am dat deja știrea, că deputații din Creta voiau cu totdinadinsul să vină la Atena (capitala Greciei) și să între în dieta grecească, cu toate că Creta e socotită ca ținându-se de Turcia. Ei au fost opriiți însă de corăbiile de războiu franceze și engleze, apoi arestați pe aceste corăbii, de unde nu li se va da drumul, până nu vor iscăli o declarație, că nu se vor mai duce la Grecia.

Mai rele sunt știrile, cari vin din Albania. Când cu răscoala trecută a Albanzilor, guvernul turc le-a făgăduit mai multe ușurări, pe cari nu le-au împlinit. Acum se vestește, că Albanzii pregătesc o răscoală nouă.

Bulgarii din Macedonia încă au început jafurile și omorurile, pe cari le săvârșesc bandele lor. Mai multe bande au trecut din Bulgaria în Turcia. Guvernul turc a înarmat pe toți Turcii din ținutul Cosova și Salonic.

China. În mai multe rânduri am spus, că în China e o răscoală contra familiei domnitoare. După știrile mai nouă, revoluționarii câștigă tot mai mult teren în China. Familia domnitoare de-acum, după cum am arătat în alt rând, nu e chineză, ci din neamul Manciu (un fel de Tătari). Aceasta familie va pierde tronul, de nu se vor amesteca Japonzii în trebile chineze. Ei au strâns de altminteri până acum o sută de mii de soldați în Mangiuria, în partea de meazănoapte-răsărit a Chinei.

Din Călindarul Poporului multe mii de exemplare au fost trimise la ceice le-au comandat. Călindarul Poporului pe 1912 a trecut peste marginile obișnuite ale unui călindar, căci numai textul cuprinde 236 de pagini. O bogăție nemaipomenită de material, petrecere, istorie, agricultură, poezii, povestiri și altele, apoi icoanele cele multe, totul contribuie să facă din Călindarul Poporului o adevărată po-doabă a fiecărei case și un izvor nesecat de luminare și petrecere nu numai pentru un singur an.

Cuprinsul amănunțit al lui și condițiile de cumpărare le arătăm în anulul de pe pag. 10.

Literatură și știință

O lume necunoscută.

De Alex. Țințariu.

I.

Pe George și Maria Brânduș, cerul i-a dat cu două fete, Florica și Firuța.

Când Maria a dat viață Floricei, fața lui George Brânduș s'a întunecat, zugrăvindu-se o mare mâhnire pe ea. Mai cu seamă în ziua aceea, nime n'a putut să schimbe vre-o vorbă cu el, așa era de mănios, căci dorise se aibe un fecior.

Vreme îndelungată tot mănios și supărat a fost George, ca-și-când cine știe ce nedreptate i s'ar fi făcut. Incetul cu încetul apoi, s'a cam împăcat cu cele petrecute.

Cu doi ani mai târziu a venit Firuța. Acuma, mânia și supărarea lui n'a avut margine.

— De știam eu una ca asta — zicea el către Maria — odată cu capul nu te luam de nevastă! Dochia lui Ion Munteanu, care odată, ca fată mare se topia de dorul meu, are trei feciori, toți aleși pe sprânceană. Intotdeauna o să îmi pară rău că n'am luat-o pe ea.

Maria nici-odată nu zicea nimic, tăcea ca pământul, deși vorbele lui George, îi pricinuiau dureri și suferințe, înțelese și simțite numai de inima ei de mamă.

Și ea tot așa de mult a dorit ca să aibe un fecior. Cât s'a rugat pentru aceasta! S'a rugat și ziua și noaptea. Dar, se vede, nu i-a fost dat să fie părtașă și de o așa fericire. Poartă ea vre-o vină pentru aceasta? Nu! Nu poartă nici o vină. Ea e nevinovată. Și poate ea se facă ceva? Nu poate! Omului nu îi stă în voie și putere, ca să-și schimbe ursita. Dar, George, nu vrea se'nțeleagă aceasta...

S'a măritat din dragoste. A avut ea mulți pețitori, între cari unii și din alte sate și cu întindere mai mare ca a lui George. Pe toți însă i-a îndepărtat, căci inima ei numai pentru George a bătut.

Până la nașterea Floricei, n'a avut să se plângă de ceva. Fericirea ei nu a fost conturbată de nimic.

Această fericire, acuma, de când ea e mamă e și mai mare, nu e însă desăvârșită, căci e îmbinată cu dureri și suferințe.

George, cu purtarea și vorbele lui o rănește până la inimă. Și inima ei, acuma e mai simțitoare ca mai înainte. El nu-și iubeste copiii, pe Florica și Firuța... El, pentru aceste două ființe nevinovate n'are nici o privire iubitoare, nici o vorbă dulce, izvorită din dragoste părintească.

De mai multe-ori a voit ea să-i spună durerea și suferințele ei tănuite, dar întotdeauna i-a lipsit curajul. Se temea să nu supere și mai mult pe George.

Când el e acasă, durerea ei e și mai mare, iar suferințele-i și mai chinuitoare, căci nu îndrăznește să își arate toată dragostea de mamă, numai ca să încunjure izbucnirea mâniei bărbatului ei.

De câte ori trebuie ea, cu inima chinată de dureri nebune, sălbatic, să vadă plângând pe Florica și Firuța, fără ca să le poată spune o vorbă mângâitoare.

În loc de aceasta, George, cu mânie se uită la fetițe și strigă, de multe ori ca scos din minți:

— Tăce-ți, viespilor!...

Atunci, înaintea ochilor ei se face întunec ca sub pământ și își duce amândouă mâinile la inimă, apăsându-le cu putere acolo...

II.

Florica a împlinit opt, iar Firuța șase ani.

Amândouă sunt frumoase ca doi îngeri, pentru ce multe neveste din sat pis-muesc pe Maria.

Dar mânia lui George Brânduș nici acum n'a încetat. Nu e așa de mare ca mai înainte, dar tot a mai rămas niște stropi din otrava ei.

Intr'o după amezii de toamnă, Maria împreună cu fetițele ei a pornit la vie. Când a plecat de acasă, vremea a fost frumoasă; la vre-o jumătate de cale însă a izbucnit o furtună. Par'că s'a desfăcut cerul, așa a ploat. Maria și-a luat amândouă fetițele în brațe și s'a retras lângă o ridicătură de pământ, care într'o parte avea forma unui zid. Indată ce apoi a încetat furtuna, s'a re'tors acasă.

Florica, mai de multe-ori, a zis pe drum:

— Mamă, mi-e frig și mă doare, aici deoparte, ca și când cineva m'ar străpunge cu un ac mare.

Maria abia a putut să-și oprească plânsul.

Abia ajunși acasă, Florica a fost cuprinsă de fierbințeli. S'a răcit.

Fierbințelele ei numai de cătră ziuă au încetat, când apoi a adormit.

Maria, întreaga noapte a petrecut-o lângă patul miciei bolnave, rugându-se pentru însănătoșarea ei.

Florica a dormit vreme de vre-o două ceasuri, după ce iar a fost cuprinsă de fierbințeli.

— George, mergi după doctor, a zis Maria.

George Brânduș a tăcut.

— Auzi, George, mergi după doctor. Fierbințelele Floricei din ce în ce sunt tot mai mari. Mă îngrozesc când gândesc numai, că poate să se întâmple vre-o nenorocire...

— Caută-ți de treabă și taci, a zis George. Doar n'o să alerg la doctor pentru o mică răceală. O să se însănătoșeze ea și fără doctor.

Maria a izbucnit în plâns.

— Păgânule! Nu te temi de mânia lui Dumnezeu?!

George Brânduș, cu pumnul ridicat a pornit spre Maria, dar abia a făcut doi pași și Firuța, cuprinzându-i cu amândouă brațele genunchii, a zis:

— Tată, și eu te rog ca să mergi după doctor... Ce o să mă fac eu dacă moare sorioara mea? Cine îmi face atunci păpuși?

Privirea lui George a întâlnit pe a Firuței. El, acuma, pentru cea dintâia oară s'a uitat în ochii ei. Și s'a cutremurat... A simțit un fior tainic; un fior nespus de dulce...

A văzut în ochii Firuței o lume, până acuma lui necunoscută; a văzut o lume dumnezeiască.

De nou s'a cutremurat și ochii i s'au umplut de lacrimi. A luat în brațe pe Firuța, a sărutat-o cu adevărată dragoste părintească, apoi în fugă nebună a pornit la doctor.

Observări dela sate

— În formă de poezii populare, cu o ilustrație. —

Mă silește o 'ntâmplare,
Să vă spun un lucru, care
Mi-a plăcut, când l'am văzut:
Un om mie cunoscut,
Un om, pe care în rând
N'am crezut să-l văd nici când;
Nu că era doar' om rău,
Ci era năravul său
De-a asculta, — dar de-a face
Nu-l putea-i sili — și pace.
La ce-l îndemna-i, zicea:
„Asta nu merge așa. —
Lasă numai, știu și eu,
Că, ce spui tu nu e rău...“
Cu-n cuvânt era sucit
Și la suflet cam cânit...

Dar acuma într'o zi
Omul din curte eși;
Cu capul gol cum era,
Pe cantorul întreba:
— „Oare cum să scriu vecine,
Sau doar faci Dumniata bine,
C'aș vrea să trimit doi zloți“?
— „La cine, doar la nepoți“?
— „Ba nu la nepoți, dar zău
O gazetă aș vrea și eu
Să am, ca și ori și cine,
Care dă ceva pe sine;
Căci, zău, stând a socoti:
Cine nu-i dorit a ști
Ce mai e prin lumea mare,
Cum mai stă treaba cutare?“

Cantorul l'a ascultat,
La el în cas' a intrat;
Cele dorite i-a scris
Și cei doi zloți i-a trimis.
Gazeta a și sosit,
Omul s'a pus pe cetit,
Și astăzi Ioan al Oanii
E în rând cu oamenii.

— Eu văzând lucru 'nplinit,
Să vă spun m'am hotărât,
Ceea-ce adese-ori,
V'am mai spus de multe ori:
O gazetă la o casă
E ca pânea de pe masă.
Pânea trupul întărește,
Gazeta te'nveselește,
Sufletul ți-l hărănește,
Voia de lucru-ți mărește.

Gazeta-i învățătorul,
Pentru celce are dorul
De-a'nvăța și de-a ști multe.
Cel-ce vrea deci să m'asculte:

Cine dorește a ști
Totdeauna a ceti,
Sau să știe cum stă țara,
Cum e prin pusta Zahara,
Cum e prin țări depărtate,
Cum stă târgul de bucate,
Cum de scumpe-s vitele,
— Cetească gazetele.
(Dar nu numai să cetească

Fără, să le și plătească.)

Cui plac poezii frumoase
Și glumele veseloase,
Ghicurile 'ncurcate,
Și noutăți dela sate,
Strigături de dor și jele
Și povești cu zmei și iele,
Aboneze și plătească
O gazetă și-o cetească,
Că-ți va spune întreg anul
Cum stă turcul cu teleanul;
Care râde, care plânge,
Care pe care învinge;

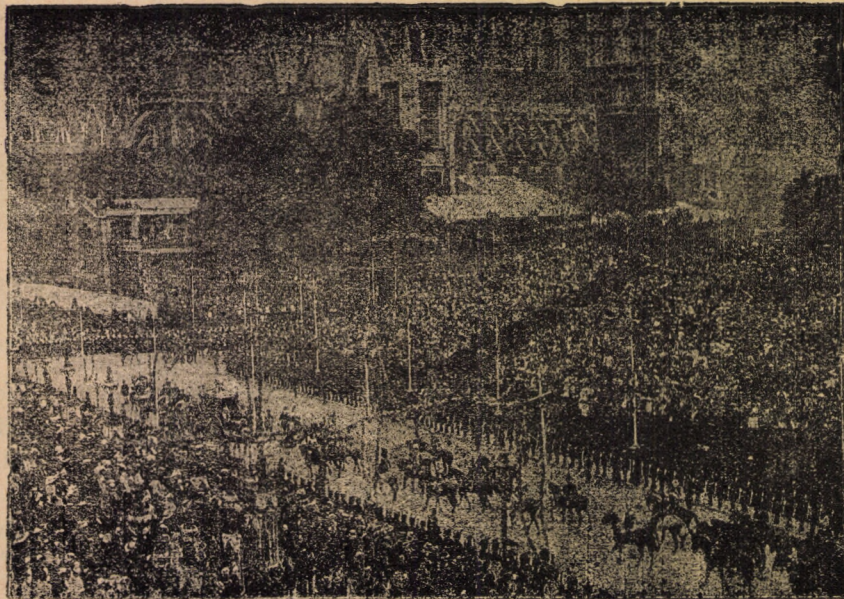
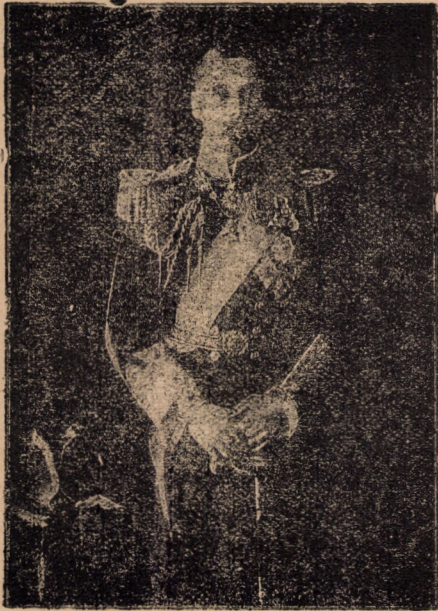
Căci să bat bătaie mare,
Pân' la urmă, — dar vom ști
Gazete de vom ceti.

Deci grăbiți, nu'ntârziți,
O gazetă abonați;
Ca să nu mai fie casă
Fără gazetă pe masă.
Și-ți vedea, că de abia
Așteptați poșta cu ea,
Căci eu cred, că un țaran,
Care-a avut-o un an,
Nu se lasă fără ea
Câte zile va avea!...

Petrea Dascălul

Incoronarea regelui Angliei — de împărat al Indiilor.

— Vezi descrierea la pagina 7. —

Incoronarea regelui Angliei de împărat al Indiilor.

— Vezi chipurile de pe pagina 6. —

Astăvară s'a făcut în Londra (capitala țării englezești), încoronarea regelui Gheorghe al V-lea, care a urmat pe tron după moartea fostului rege Eduard.

Dar regele Englezilor nu e rege numai al lor, ci și împărat al Indiilor, (niște țări foarte mari în Azia). Incoronarea regelui Gheorghe, de împărat al Indiilor, s'a întâmplat cu mare parade mai zilele trecute în orașul Delhi în India.

Aceasta ocazie au folosit-o Indienii pentru a aranja mari sărbări în cinstea împăratului lor, care acum îi cercetează la ei acasă în India, spre a fi încoronat de împărat al lor. (Regele Englezilor și împăratul Indienilor locuiește de altcum tot în Londra).

Cât sunt de curioase și interesante sărbările Indienilor, se poate vedea în chipul cel mare din foaia noastră de azi. Aci se arată armata indiană, care e pe drum spre locul, unde se ține o mare paradă în fața împăratului lor. Și fiindcă în India sunt mulți elefanți, acestia se folosesc și în armată. Așa de pildă ei sunt puși să tragă tunurile, ceace la noi se face cu ajutorul cailor. La prima vedere îți pare un lucru tare curios, văzând aceste animale uriașe cum trag la tunuri, cari sunt făcute de altcum în Europa. Soldații dimprejur se pierd aproape pe lângă elefanții din ham. (Indienii sunt oameni negri).

Cele două chipuri de sus, din stânga și dreapta, ne arată pe regele Gheorghe și regina Maria a Englezilor. El e îmbrăcat în uniformă englezească. Așa au fost ei încoronați astă vară în Londra. Cât de mari au fost și acele sărbări de astă vară se vede în chipul din mijloc. Aci ni se arată, cum regele și regina Angliei, în trăsură, merg la palatul Westminster-Abtei, unde se face încoronarea. Publicul Londrei, în dreapta și stânga, privește mărețul convoiu. (Aceste chipuri sunt luate din „Călimdarul Poporului“ pe 1912, al cărui cuprins se poate ceti la pagina 10 a foii de azi.)

Poezii populare.

De pe Valea Hârțibaciului.

Culese de Gheorghe Nistor din Proștea.

Lelea 'naltă și bălaie
E căruntă ca o oaie.
Lelea 'naltă, bălăiță,
Șade seara la porțiță
Și 'i dă gură lui Gheorghită.

Lelea 'naltă și voinică
Doarme lângă mămăligă;
Mămăliga fierbe'n oală
Ea cu somnul să omoară.

Dac-aș ști, că mândra-mi vine,
I-ași da tot ce am pe mine.
A mers lelița la moară
Cu un cop de grâu în poală:
Se 'ntoarce, cerne făina,
Să facă deseară cina.

Localul de întrunire al Românilor din Sibiu și jur este *Restaurantul Brote*, pe promenada Bretter, unde se află mâncări și beuturi bune și ieftine.

Știrile Săptămîinii.

Sibiu, 23 Decembrie n.

Adunare poporală la Siria.

După cum suntem informați, Duminică acum, în 31 Decembrie st. n., se va ținea o mare adunare poporală în Siria. Cu aceasta ocazie dl. Dr. Stefan C. Pop, iubitul deputat al Siriei, își va ținea darea de seamă în fața alegătorilor săi. Adunarea va avea loc în casa națională din Siria. Inceputul la 2 ore după amiază. La adunare vor lua parte, pe lângă fruntași din Arad, și mai mulți membri de-ai comitetului partidului național din alte părți.

Suntem siguri, că aceasta zi va fi o adevărată sărbătoare pentru toți Românii din cercul Siriei, cari se vor grăbi cu toții a lua parte la adunare.

Gazeta Transilvaniei, cea mai veche foaie românească dela noi din Ardeal (împlinește acum 74 de ani, decând apare) a început să iese în format mai mare. Felicitările noastre și doriri de izbândă în lupta națională și pe viitor!

Instiințare. *La numărul trecut al „Foi Poporului“ am adăus mandate postale, ca astfel iubiiții nostri abonati vechi să poată trimite prețul abonamentului la Foie pe anul viitor, care se apropie. Rugăm pe toți cetitorii nostri, ca, din cât se poate, se trimit banii mai de vreme, prin ceace ne ușurează mult lucrul pe sfintele sărbători, pe cari dorim să le putem prăznuți și noi.*

Ocazie potrivită este, că deodată cu reînnoirea abonamentului fiecare abonat să comande și Călimdarul Poporului, atât pentru el, cât și pentru oare-cari prieteni sau cunoscuți mai deaproape.

Starea sănătății împăratului. În timpul din urmă s'au răspândit știri foarte neliniștitoare despre starea sănătății împăratului. Suferind de mult de o răceală împreună cu tusa și fiind și bătrân (e trecut de 81 de ani), nu e mirare, că o boală și mai ușoară poate fi primejdioasă. Știrile despre boală le-au publicat mai ales foile din Budapesta, pe când cele din Viena spun, că starea sănătății bătrânului nostru Domnitor s'a îmbunătățit foarte mult, așa că poate lucră iară ca mai înainte sculându-se foarte de dimineață și punându-se la masa de lucru.

Despre demisiunea generalului Konrad de Hötendorf. care eră pentru întărirea armatei austro-ungare și împotriva poftelor de maghiarizare ale armatei, a vorbit și prim-ministrul Hederváry în dieta din Budapesta. El a spus, că șeful statului major nu are drept să se amestece în trebile politice externe (cu alte state), ci el poate face numai propuneri. Politica externă o conduce ministrul de externe, care e acum Aehrenthal.

Despre Aehrenthal, care e prietenul Jidanilor și Maghiarilor, spun însă gazetele cele mai bune din Austria, că biruința lui de-acum îi va rupe capul, căci în curând va trebui să plece și el.

Administrație ticăloasă. În adunarea comitatului Hunedoarii vicecomitele a făcut raport despre spargerea ferestrelor dela școala de stat din Sântindreș, unde Românii și-au făcut o foarte frumoasă școală confesională. De năcaz, a propus, ca in-

spectorul școlar să caute nod în papură școalei noastre, care n'ar fi după cum cere legea. Cu toate că planurile școalei sunt aprobate de autorități, așa dară vicecomitele minte, adunarea a primit propunerea lui. Pentru aceea vrednicii Români din Sântindreș n'au să se sperie.

O nouă supărare a patrioților. Scotus Viator, Englezul apărător al neamurilor asuprite din Ungaria, a scos o carte nouă, *Chestiunea Slavilor de meazăzi*, în care arată mai ales luptele Croaților contra stăpânirii maghiare, pe care o condamnă cu toată tăria. E de mirare, că „Budapesti Hirlap“, cea mai necurată foaie jidano-maghiară, nu-l mai injură pe Scotus Viator, nici nu-l mai învinovățește, că e „cumpărat de naționalități“, ci miolându-se ca un cotoc flămând, îl roagă să vină și între Maghiari și să-i studieze și pe ei, ca să vadă, la ce „cultură mare“ au ajuns.

N'ar strică, într'adevăr, să-i studieze și să vadă, la ce cultură *mincinoasă, coruptă, jidovită* au ajuns.

Pentru votul universal. Intre cei întrebați de prim-ministrul Hederváry cu privire la votul universal, a fost și partidul creștin-social. E vorba de un partid nou, mic încă, care, cu toate că tot șovinist, vrea să arete, că dorește mai multe drepturi și pentru popor. El a înaintat ministrului un memorandum, în care cere votul universal, secret și după comune. Dreptul de vot să nu fie legat de nici un cens (să nu se ceară plata nici unei dări), ci să se ceară numai *știință de carte (scris și cetit)*. Mai cere și el „garanții naționale“, adică să se întocmească lucrurile astfel, încât naționalitatea maghiară să fie tot deasupra.

Spre știre. *Călimdarul Poporului pe 1912 a apărut de mult. Prețul unui exemplar este 40 bani, trimis prin poștă 45 bani. Revânzătorii primesc rabat însemnat. (Cei ce comandă mai multe exemplare și le plătesc înainte, capătă rabat mai mare ca aceia, cari le plătesc după vânzare. Cetește cele scrise la pagina 10).*

Nimenia să nu-și cumpere călimdar, până când nu vor vedea „Călimdarul Poporului“, care cuprinde o seamă de articole folositoare, apoi o mulțime de chipuri, poezii și tablouri foarte frumoase. Partea calendaristică și târgurile de țară încă sunt schimbate, completate și rânduite din nou.

Aviz. Se aduce la cunoștința onorabilului public, că la școala românească de industrie națională din Sibiu, se află de vânzare diferite obiecte lucrate în stil românesc, cari pot servi ca daruri de Crăciun. Doritorii pot vizita sala de expoziție în fiecare zi între orele 9—12 a. m. și 2—5 p. m. (Berggasse 9). *Maria Cosma.*

Reuniunea de asigurare a arhidiecezei Blajului. Sunt aproape 14 ani, decând Ven. Consistor din Blaj a înființat o reuniune de asigurare contra focului pentru toate clădirile, cari sunt proprietatea parohiilor greco-catolice. La sfârșitul anului 1910 au fost asigurate clădiri în valoare de 2 milioane și jumătate coroane. Despăgubiri pentru pagube pricinuite de foc a plătit până acum reuniunea în sumă de preste 31 mii coroane. Avere eră la sfârșitul anului 1910 de 97 mii 661 cor.

Și dieceza gr.-cat. a Lugojului și-a înființat acum o astfel de reuniune.

O hotărâre foarte înțeleaptă contra beției a adus sinodul protopopesic gr.-cat. din tractul Cojocnei. În multe din bisericile noastre e obiceiul urât de-a da în biserică în legătură cu anumite sfinte slujbe (mai ales masluri, pe alocuirea în Duminica cea dintâiu după o înmormântare) beutură sau la toți oamenii sau numai la slujitorii bisericești. Obiceiul de-a face din Casa lui Dumnezeu crâjmă și a strică mirosul de tămâie sfântă cu impuțiciunea rachiului, e cât se poate de necreștinesc, de aceea preoțimea noastră din acel tract s'a hotărât să lupte pentru a șterge pata aceasta, care ne face de rușine și înaintea străinilor, dar e și împotriva învățăturilor maicii noastre biserici, care ne poruncește înfrânarea.

De-ale slujbașilor unguri. Ajutorul de notar Darai Sándor din Püspökládány (Bihor) a șterpelit o geantă (sac de piele) cu bani dela un negustor de porci, care venise la cancelarie să vorbească cu notarul. Jupânul lăsase geanta pe masă și până să-și isprăvească treaba cu notarul, jupânul Darai îi făcuse vânt. Neputându-i-se dovedi furtul, jandarmii l-au supravegheat, să vadă cum trăește. Văzând, că cheltuiește nebunește cu bețiile, cărțile și alte păcate, l-au arestat. Darai a mărturisit furtul geantei, dar a mai mărturisit și aceea, că a furat și din baniți comunei și din dări. Acum l-au suspendat (alungat) din slujbă și l-au dat pe mâna tribunalului.

Urmările expoziției de copii din Lancrăm. Comitetul central al Reuniunii române agricole sibieni, ocupându-se în una din ședințele sale cu raportul notarului Aurel Barbu din Lancrăm, a luat cu vie multumire act de faptul îmbucurător, că „Fondul pentru ajutorarea femeilor lăuze dar sărace“ de acolo, creat din prilejul expoziției de copii, a ajuns la suma de cor. 200. La acest fond au contribuit: Reuniunea agricolă, punând baza, cu cor. 20; farmacistul Simion Blaga din Turnu-Severin cor. 50; farmacistul I. Miga din Constanța cor. 35; Dr. At. Moga, medic în Sebeșul-săsesc și Dr. Traian Petrașcu, medic în Tâlmăciu, câte 10 cor.; notarul Aurel Barbu cor. 25; iar din venitul curat al sărbătorilor împreunate cu expoziția (concert, reprezentație teatrală) cor. 50. Aceasta sumă de cor. 200 s'a depus la banca „Agricola“ din Sebeșul-săsesc, iar libelul s'a predat la mâna prezidentei „Reuniunii femeilor române din Lancrăm“, cu chiemarea de-a administra fondul, de a afla căi și mijloace pentru creșterea lui, ca astfel el să poată fi activat în curând în folosul mamelor sărace și în al copiilor sărmani și în al celor orfani din Lancrăm.

Di notar Barbu s'a înscris, sub impresia frumoaselor sărbări, în șirul membrilor pe viață ai „Reuniunii române de agricultură din comit. Sibiu“ cu taxa de 80 cor. solvită; iar dnii Ioan Lașiță, primar, Ioan Lașiță, paroh, învățătorii Vas. Blaga, Avram Savu, Ioan Pavel și Longin Bucur și Nicolae Henegar, comerciant, înscriși între membrii ordinari cu taxa de câte 4 cor., solvită, — au fost primiți în șirul membrilor pe viață respective ordinari.

Di notar Barbu, cinstind Reuniunii tablourile: grupa mamelor cu copiii premiați în brațe, grupa copiilor premiați, grupa bărbatilor în floarea vârstei și grupa șezătoare (din piesa „Logodna dela Sânt Ioan“), constată, că aproape toate familiile fruntașe și-au împodobit pereții cu

chipurile acestea, drept plăcută aducere aminte dela frumoasa expoziție, despre ale cărei scopuri igienice sunt mereu preocupate. De încheiere di notar pune'n vedere, că întregă obștea noastră din Lancrăm așteaptă cu multă nerăbdare apariția în broșură a discursului medicului Dr. Traian Petrașcu, despre „Nutrirea copiilor“ și a învățătorului Ioan Pavel, intitulată „Greșeli în creșterea copiilor“, pe care le-au ținut la expoziție. Iată o lucrare ale cărei urmări folositoare pentru poporul nostru sunt fără de sfârșit. Comitetul a votat sincere mulțumite dlui notar Barbu, preotului Matei și întreg harnicului comitet aranjator din Lancrăm pentru ostenelele puse în serviciul acestei cauze bune.

„Emanuil.“

Viforul din Ungaria. Un vifor mare s'a deslănțuit în partea de apus a Ungariei, pricinuind pagube mari îndeosebi dealungul liniei ferate Bruck. Au fost rupți sau smulși stâlpii de telegraf și de telefon, așa că și trenurile au avut mari întâzieri, neputându-se înștiința din stație 'n stație plecarea lor.

Lipsa creșterii religioase. Doi băieți dela școala de meserii din Seghedin, amândoi de 18 ani, s'au împușcat unul pe altul, căci s'au săturat de viață. Unul e din Țara-Ungurească, celalalt e din Ardeal, dela Aiud. Fapta aceasta e urmarea lipsei de credință în Dumnezeu și la aceasta au ajuns, pentru că în școalele ungurești în multe părți au ajuns de-și bat joc învățătorii și profesorii de religie.

Coade de topor străin, se înțelege, că mai ales în comitatul Hunedoarii. O societate ungurească cu numele „Vizcsepp“ a primit cu câte 50 de coroane pe învățătorul Dégány Agoston și Krisztea Mária, pentru că au făcut progrese mari „pe terenul maghiarizării“. Pentru ce nu s'au mulțumit cu 30 de arginți?

Pentru Cârțan. Inalt Prea Sfinția Sa, mitropolitul Moldovei, a dăruit 100 de lei, ca început pentru un fond, din care să se ridice lui Gheorghe Cârțan, veșnicul călător la frații latini și strângător de cărți, o cruce de piatră. Pe crucea aceasta să se pună și icoana lui Cârțan, ducând sacul lui cu cărți. Pictorul-țaran Marinescu Vâlsan, care a fost față la plănuirea aceasta, s'a îmbiat să facă el icoana.

Budac, căpitanul bandei din comitatul Făgărașului, e vesel, căci jandarmii ar fi încetat orice urmărire împotriva lui până la primăvară, ducându-se cei concentrați (adunați prin sate) iară la posturile lor. De bucurie, — după cum se vestește, — Budac a tras o petrecere, de s'a dus vestea, la un neam al lui din Cârțișoara. Aici a spus, că până la primăvară o să-lase în pace pe oamenii din comitatul Făgărașului, dar se va duce în comitatele învecinate, ca să-i mai desmortească pe cei de-acolo.

Scăpat de lupi. Un proprietar rutean din orașul Ung a plecat afară de oraș c'o căruță. Ajungând mai departe pe câmp, s'a pomenit, că o haită de lupi se apropie cu limbile scoase de el. Cu toate că bieții cai fugeau ca gândul, lupii rupți de foame tot i-ar fi ajuns. Atunci proprietarul a luat cerga de pe un cal, i-a dat foc și așa aprinsă a aruncat-o între lupii, cari ajunseră lângă căruță. Lupii s'au spăriat și au fugit, iar omul a scăpat.

Lupte naționale în Alsația. Puținii Francezi dela marginea de apus a Germaniei (în provinciile Alsația-Lotaringia) nu vor să se lapede odată cu capul de naționalitatea lor, pentru că să se prefacă în Germani. Acum de curând un subofițer german, care a îndrăznit să batjocorească nația franceză, a fost împușcat de un Francez.

De-ale vremii. Din toate părțile vin știri despre o vreme nepotrivită cu luna în care ne aflăm. Prin România plouă și pomii au început să înmugurească. Mai minunate sunt știrile dintr'o parte a Germaniei. Prin Turingen au început să înflorească pomii, iar oamenii scot vitele la pășune. Dar e secete mare, așa că în unele locuri au secăt fântânile. Sunt comune, unde oamenilor li se dă numai odată pe zi câte o găleată de apă, în alte comune nu e nici atât. Fabricile, în cari mașinile sunt mânate cu aburi de apă, au încetat lucrul, căci n'au avut apă, care să se prefacă în aburi.

Un mișel. O biată spălătoreasă din Sibiu, cu numele Catarina Vaș, crescuse pe un băiat cu numele Andreiu Stoica. Drept mulțumire, acesta a spart într'o zi lada spălătoreșii, i-a furat 34 de coroane și un inel de aur și a șters-o. Venind femeia sara acasă dela muncă, a văzut, ce-a făcut ticălosul. Ea a înștiințat numai decât poliția, care va ști, ce să facă, ca să-i treacă pofta de-a fură pe binefăcătoarea lui.

Nenorocire. Marți după amezii mai mulți săteni din Avrig, lângă Sibiu, se aflau la tăiat de lemne în pădurea comunei. Intre aceștia era și Simion Pădurean, care din nebagare de samă a fost lovit de un copac, ce tocmai atunci îl tăia.

Unde dai și unde creapă. E cunoscut, că Rușii sunt cei mai mari dușmani ai Austro-Ungariei și în deosebi ai popoului polonez. Intre partidele din Rusia e și una scârboasă, „Liga adevăraților Ruși“, dușmana de moarte a tuturor naționalităților nerusești, contra cărora lucrează cu cuțitul și cu revolverul, dar mai ales făcând demonstrațiuni, ca să poată fură. Săptămâna trecută o ceată de astfel de membrii au pornit pe străzile orașului Kieff, strigând moarte Evreilor și Polonilor, s'a îndreptat spre consulatul nostru austro-ungar, pe care l-au stricat și jefuit de toate lucrurile, ce erau în lăuntru. Se vede, că nici poliția nu cutează să se împotrivească acestor tâlhari de stradă, căci n'a venit făr' după ce isprăviseră cu jaful.

Ciocnire groznică de trenuri în America. În gara Fildare (statul Texas) a fost o ciocnire grozavă între două trenuri de persoane. Ciocnirea a fost așa de puternică, încât s'au sfărâmat toate vagoanele și o mulțime de călători au fost omorâți sau greu răniți. Când se făcea scoaterea nenorociților de sub dărâmături, hoți necunoscuți au golit toate lăzile și geamantanele călătorilor. Se dă cu socoteală, că ciocnirea a fost potrivită de niște tâlhari anume, ca să poată jefui trenurile, lucru, ce se întâmplă uneori în America, unde sunt foarte mulți oameni de nimic, strănși din toate țările pământului.

Sinucidere. În Pianul săsesc (comit. Sibiuului) s'a spânzurat țaranul sas Binder Miș. Pricina a fost frâua (nevasta) lui, care-l cicălea de dimineața până sara.

Furturi în comunele Branului. De câțeva vreme, furturile nu mai încetează în comunele acestea. Se sparg și case, dar se fură și multe vite de prin curți și de prin grajduri. Nu de mult s'au furat părintelui din Moeciul-de-sus trei porci grași în valoare de 500 de coroane.

Întâmplare fără urmări rele. Mercuri dimineața, un vagon dela trenul care venea din spre Agnita, a sărit din șini la intrarea trenului în stația Sibiului. Din norocire nu s'a întâmplat nici un rău oamenilor sau trenului.

Tâlharie în Arad. Seara, aproape de oarele șase, veni la un oficiu postal din Arad un fecior ca de vre-o 20 de ani și ceru o marcă de 10 bani. Una dintre slujbașe (în oficiu acesta erau numai femei slujbașe) tocmai număra banii încasați în ziua aceea. Când văzu feciorul atâția bani, îl mușcă șarpele ispitei și repezindu-se la masa, unde se numărau banii, înfășcă un teanc de bancnote și o șterse cu ele. Femeile după el, dar nu-l mai putură ajunge, fiind și întunec. Tâlharul luase 5500 de coroane. În curând însă fu prins în Alba-Iulia, în casa părinților săi. E o calfă de lăcătuș și-l cheamă Teodor Trusa. După cum a mărturisit, aveă de gând să dea părinților săi o parte din bani, iar cu restul să fugă în România. Acum e în temniță.

Praf de arme primejdios. În armata franceză se folosește pentru tunurile de pe corăbiile de războiu un praf anumit, căruiu îi zic *praful B.* S'a dovedit, că acesta e foarte primejdios, căci stând mai mult în magazin, se aprinde chiar și singur și explodează, cum s'a întâmplat anul acesta cu o corabie mare de războiu, numită *Liberté*. Ministrul de marină a hotărât deci să arunce tot praful acesta în apă. Așa s'a și făcut, vărsându-se în apă praf în valoare de 24 milioane coroane. Dacă mai socotim, că vaporul *Liberté*, din care s'a ales nimica în urma exploziunii prafului, aveă o valoare de 59 milioane de coroane, vedem, că din cauza acestui praf statul francez a pierdut 83 de milioane.

Obiceiuri americane. Legile americane pedepsesc pe bărbații cei răi cu mare asprime. În California, bărbatul, care și părăsește casa și familia, e pedepsit să măture stradele din oraș, oricât ar fi el de domn mare. Bărbații, cari nu dau cele de lipsă pentru întreținerea casei, sunt trimiși într'un fel de institute, unde trebuie să muncească de sală, iar ceea ce câștigă capătă familia lor. În statul Alabama, cel ce și bate nevasta, e condamnat la muncă silnică în mine, iarna trebuie să rânească zăpada de pe strade.

Credințe de-ale țaranilor turci. Țăranii turci cred și acuma, că Sultanul din Constantinopol e stăpânul lumii întregi și că toți ceilalți împărați și regi sunt numai locțiitorii lui, adică guvernatori. De aceea nu se puteau din destul mira, cum de Sultanul a „numit guvernator“ al Angliei pe o femeie. Asta eră pe timpul, când în Anglia domnia regina Victoria. — Europeanii, adică creștinii sunt așa de bogați și de puternici, pentru că ei au știut să se facă stăpâni preste duhurile cele bune și cele rele, care stăpânesc viața noastră, după credința turcească. De aceea, mai ales în Turcia aziatică, și cred, că Europeanul poate să vindecă orice boală. Odată veni la un preot american,

așezat printre Turci, un țaran turc, împreună cu o vacă bolnavă. Ii spuse creștinului, că a fost la hoga (preotul mohamedan) cu vaca. Acesta i-a dat o bucată de hârtie, pe care eră scris un vers din coran (biblia mohamedană). Hârtia a înghițit-o vaca, dar tot nu s'a făcut sănătoasă. Să i-o facă el, creștinul, sănătoasă. Din fericire, preotul creștin se pricepeă puțin și la vindecarea boalelor de vite, și făcând o doctorie i-o dete vacii, care se vindecă. Dacă ar fi murit vaca, Turcul ar fi zis, că creștinul întrădins i-a omorât-o și poate că l-ar fi omorât pe bietul preot.

„FOAIA POPORULUI“

este

cea mai veche, mai bună și mai ieftină foaie pentru poporul nostru.

Cuprinsul ei, foarte bogat și variat, este anume întocmit pentru trebuințele țaranului român.

Numeri de probă se trimit la cerere ori-cui gratis.

Abonarea se poate face cu începutul fie-cărei luni și costă:

Pe un an întreg	4 cor. 40 bani
Pe o jumătate de an	2 „ 20 „
Pentru țările străine	11 „ anual

(după cum stă scris și în fruntea foii).

De acum până la 31 Decembrie 1912 4 coroane 50 bani.

De acum până la 1 Iulie 1912 2 coroane 30 bani.

Lățiți deci „Foaia Poporului“ preste tot locul, ca astfel să o putem face și mai bună!

O viață de om pentru o greșală de comput. Un șef de gară mică dintr'o comună din Germania nu știa să răspundă despre lipsa unei sume de 100 mărci (cam 120 cor.) din cassa gării. Venise adică revisorul, ca să controleze cassa de bani. Șeful a depus numai decât banii, cu toate acestea el a fost transferat (mutat) ca pedepsă la altă stație. De rușine, bietul om s'a împușcat, cu toate că se știa nevinovat. Când colo, ce să vezi? Revisorul făcuse o greșală, când a adunat sumele. E adevărat, că statul a plătit urmașilor suta de mărci, dar viața celui mort cine o mai dă îndărăt?

Moartea unui sgârcit. În Flensburg (Germania) trăia un om foarte amărit, care umblă în haine ticăloase și se adăpostia într'o cămară întunecoasă din podul unei case. Murind, eră să fie înmormântat pe cheltueala primăriei. Când colo, ce să vezi? Căutând printre sdrențele lui au găsit slujbașul dela primărie hârtii de valoare în sumă de preste două sute de mii de coroane! Ce folos a avut el de toată avuția lui?

Carnea de pisică e socotită în China ca cea mai bună și mai gustoasă. De aceea e și mai scumpă decât carnea dela alte animale. Ea e bună și de leac în anumite boale. Cea mai prețuită e carnea de pisică neagră, de aceea sunt oameni, cari cresc anume pisici negre, ca să le vândă apoi cu preț bun. Blana pisicii încă se folosește pentru tot felul de haine. La orașe oameni mai bogați se îmbracă, dacă li-a murit cineva, în blană de pisică, arătându-și astfel jalea pentru cel mort. Pisicile (mățele) trebuie să le păzească bine, căci sunt o mulțime de hoți de pisici.

ECONOMIE

Despre capital.

II.

Unul dintre vecini nu voia să priceapă, că totul poate fi socotit tot așa bine ca un capital, cum ai socoti războiul, sau bucatele ca și locul de arătură.

Învățătorul îi răspunse: „Și alții au băgat de samă ca și D-ta, că e deosebire între felurile capitaluri. De aceea le-au dat nume deosebite, așa că avem *capital nemișcător* și *capital mișcător*. Războiul rămâne în atelier și nu iese din el; totul însă e adus în atelier, prefăcut în pânză, vândut și înlocuit cu alt tort. Tortul și pânza ajung, ca și banul, din mână în mână, adică *circulează*. Băgați deci de samă, că a *circula* însemnează a *schimba* proprietarul. Războiul e deci un capital nemișcător, tortul unul mișcător.

Se'nțelege, că războiul nu e unicul capital nemișcător. Drept capital nemișcător se poate socoti toate lucrurile, pe cari nu le înoin des și cu cari nu facem negoț. Capital mișcător se poate socoti vitele, pe cari le cumpărăm mici sau slabe, ca să le creștem sau îngrășăm, pentru a le vinde din nou, tot capital mișcător e și tortul pânzarului, pielea pantofarului, postavul croitorului, banii pentru plata dărilor, simbria lucrătorilor, grăunțele pentru sămănat și multele cheltuieli neprevăzute. Ce credeți D-Voastră, e carul un capital mișcător sau nemișcător?

— „Capital mișcător“, răspunseră unii.

— „D-Voastră judecați după părere. Înainte de-a da un răspuns potrivit la întrebarea aceasta, trebuie să știm, la ce servește carul sau căruța. Dacă e proprietatea unui fabricant de cară și căruțe, știu, că e o marfă, prin urmare e capital mișcător, pentru că trece dela un proprietar la altul, adică din mână'n mână. Dacă e însă al plugarului sau al unui căraș atunci e capital nemișcător. El e unealta cărașului sau a plugarului; cu ajutorul căruței, cărașul câștigă bani, iar țaranul are lipsă de car, ca să-și care fânul și bucatele acasă și de-acasă la târg. Când e însă vorba de o căruță de lux (o birjă sau caleasă), atunci nu mai e nici un capital, căci nu produce nici un câștig. Tot așa e și cu hainele. Dacă avem haine numai câte ne trebuie și în forma, care ne trebuie, avem un capital. Dacă aruncăm însă banii pe zdrențe și podoabe din șatra Jidanului, acestea nu sunt nici un fel de capital, ci o risipă a capitalului mișcător, a banului, pe care l-am dat pe nimicuri.“

— „Dar să vă mai întreb un lucru: ce credeți, ce fel de capital sunt cunoștințele medicului, care ne vindecă boalele? Voi vă mirați că și cunoștințele pot fi un capital? Bine, dar cunoștințele lui în meșteșugul doctoresc nu sunt unealta, cu care lucrează el? Cu ajutorul științei lui, a cunoștințelor lui vă vindecă și D-Voastră îi plățiți pentru munca aceasta. Capitalul medicului, avocatului, învățătorului și inginerului e spiritual (sufletesc) și poate fi socotit, ca și cele mai multe unelte, drept capital nemișcător.“

— „Așa e, zise unul din mulțime. Eu îmi țin băiatul la școală în Blaj, unde cheltuiesc mulți bani cu el. Dar feciorul meu e harnic și învață, adunând în fiecare zi, nu coroane, ci cunoștințe folositoare în su-

fletul lui. După un timp anumit va trage folos după ele."

Învățătorul mai adăuse: „Meseriașul, care și-a învățat bine meseria și e îndemânat, încă are un capital, cunoștințele și îndemânarea lui. Și capitalul acesta îi aduce de multe ori un profit mai mare, decum aducea moșia părinților lui. Tot așa și negustorul harnic și îndemânat trage dintr'un capital de 500 de coroane, pe care-l știe învârti bine, mai mult profit, decât un țăran, care își cultivă o moșie în preț de 5000 de coroane tot după rându-eala cea veche. De aceea să facem din copiii noștri și meseriași și negustori, iar dacă-i lăsăm plugari, să le ajutăm să-și adune și un capital de cunoștințe cât mai multe și cât mai folositoare, pentruca și profitul după moșioară să fie mai mare."

Știri economice.

Din vorbirea ministrului de agricultură. Într'una din ședințele dietei a ținut și ministrul de agricultură o vorbire, din care dăm și noi câteva amănunte. Cu privire la boala de gură și de unghii (ologul, cum îi zic țăranii din România) a spus, că în Ungaria nu mai sunt decât 234 de comune molipsite, în Austria 3700, iar în Germania 6200. A spus, că va împăduri pe cheltueala statului locurile pleșuve. Despre pășuni a spus, că sunt de foarte mare însemnătate și ele trebuie înmulțite, căci recenzământul din urmă al vitelor noi, așa că prețul lor nu va scădea nici pe arată, că ele s'au înmulțit prea puțin la viitor. Pentru a împedea împușinarea vitelor, a oprit tăierea vițelilor sub patru săptămâni. Se va îngriji și de înmulțirea porcilor, după cum ajută și acum pe agricultori cu vierii buni (și pe Români?). Nu-și va uita nici de creșterea gălățelor (oarălor, paserilor de curte), căci din Ungaria se exportează în fiecare an găini, rațe și găște în preț de 70—80 milioane de coroane.

Numărul animalelor de casă în România. După recenzământul din urmă, în România sunt 864 mii 324 cai, 2 milioane 588 mii 526 boi și vaci, 5 milioane 655 mii 444 berbeci și oi, 232 mii 515 capre, 1 milion 109 mii 205 porci și 310 mii 180 stupi de albine.

Pentru cultivătorii de pomi. Cu ferbîntea dorință de a fi cât mai folositori obștei noastre și de a lucra cât se poate de mult la îndrăgirea populației noastre cu cultura folositoare a pomilor, am luat hotărârea, ca să cumpărăm și apoi în primăvară să punem cu preț redus în vânzare un număr mai mare de altoi, meri și peri.

Pentru a ne putea orienta la procurare, apelăm la preoțimea, învățătorimea și la ceilalți cărturari ai noștri, ca aducând la cunoștința economilor din partea locului această hotărâre a noastră, să conștie cu numele pe toți aceia, cari doresc să se provadă cu altoi, cu soiul altoilor și cu numărul bucăților. Consemnarea să binevoiască a o trimite la adresa noastră, cel mai târziu până la 15 Ianuarie n. 1912.

Sibiu, 13 Decembrie n. 1911.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“.

Pant. Lucaș,
prezident.

Vic. Tordășianu,
secretar.

Cărți și reviste.

A apărut în *Bistrița*, un practic și folositor calendar popular numit: „Calendarul nostru“ pe anul 1912, care este scris anume pentru plugari, conținând articole economice, de plugărie, albinărie, grădinărie, literatură populară, cu multe ilustrații frumoase etc. Prețul 60 bani. Se poate comanda dela banca „Coroana“ în Bistrița.

A apărut în București „Calendarul Lumea Ilustrată“, al cărui cuprins se află în inseratul din foaia de azi.

A apărut

Călindearul Poporului pe 1912.

Anul acesta dovedește și mai mult ca în trecut, că „Călindearul Poporului“ este cel mai bun, cel mai bogat, cel mai frumos și cel mai bine îngrijit dintre toate călindarele noastre. Preste 50 de icoane alese și frumoase, de ale bărbaților noștri frunțași, porturi, icoane dela serbările jubilarie ale Asociațiunii, împodobesc paginile lui. O icoană mare, colorată, care poate fi podoaba oricărei case românești, ne arată pe toți președinții, cari au fost în fruntea Asociațiunii noastre. Mai cuprinde Călindearul nostru două icoane, de cari nu s'au mai văzut la noi: porturi românești, de bărbat și femeie, de pe la anul 1650. Sunt după niște fotografii anume făcute de pe o carte tipărită acum 250 de ani.

Ce privește celalalt cuprins al lui, am avut grije să facem din Călindearul Poporului o carte de folos, pe care oricine să o păstreze cu drag și după ce i-a trecut anul. Văzând spre marea noastră bucurie, că poporul nostru nu se mai mulțumește cu un călindar sec de câteva pagini, am dat o bogată materie pentru învățătură și petrecere.

În anul acesta, pe lângă partea calendaristică obișnuită, am refăcut partea despre postă și telegraf astfel, încât oricine să se poată lumina numai decât, când are trebuință de sfat în privința aceasta.

Lista târgurilor încă am îndreptat-o astfel, încât oricine poate găsi numai decât târgurile de cari se interesează. Sunt făcute atât după luni, cât și după comune. (Târgurile după comune poartă și însemnarea târgurilor de vite cornute, de oi, de porci și de cai, cum n'au mai fost până acum.

Poezii frumoase de domni O. Goga (Doina), I. U. Soricu (Doina), V. Eftimiu (Traian și Decebal), o mulțime de poezii populare, glume, sfaturi, pilde, cugetări, vorbe înțelepte împestrițează paginile. Frumoasă e poezia *La horă* de colaboratoarea noastră, doamna Maria din Ocna, precum și *Cântecul Țăranului*. Dăm și o anecdotă nouă de T. Speranță.

Istoria unui pocăit de părintele I. Agârbiceanu va lumina pe mulți despre prefăcătorie așa numiților pocăiți, acești lăpădași de legea noastră strămoșească. Dintre bucăți mai amintim: *Asociațiunea, Președinții Asociațiunii*, biografia d-lor Cosma, Andreiu Bârseanu, Vasile Suciu, Aurel Vlaicu, Dr. Iuliu Maniu, Iacob Murășan (cu fotografiile lor), o povestire frumoasă *Voia Domnului* de Mihail Sadoveanu, *Otrava beuturii, Școala de industrie din Sibiu* cu mai multe chipuri.

O bucurie și folos mare va pricinui cetitorilor călindarului *Advocatul popular*, în care dăm pe aproape 14 pagini sfaturi amănunțite

despre moșteniri și testamente

(Averea câștigată în tovărășie, Comunitatea averii, Zestrea, Dreptul de moștenire, Dreptul de moștenire al femeii, Desmoștenirea, Testamentul, Testamentul scris, Testamentul cu graiu viu, Revocarea (nimicirea) testamentului, Împărțeala, Primirea moștenirii).

O poveste frumoasă despre *Istoria neamului omenesc* urmează unui articol plin de sfaturi despre *Apărarea pomilor de omizi*.

Și'n anul acesta *Răvașul nostru* dă pe 34 pagini întreaga istorie culturală, politică și economică a neamului nostru în anul trecut, fără de-a uita de întâmplările mai însemnate din străinătate.

Dl Petrea Dascălul dă versuri drăguțe pentru icoanele de porturi românești cuprinse în Călindearul. La sfârșitul Călindearului dl Petru O. Orlățanu își face *Răvașul său în versuri*.

Mulți s'au adunat anul acesta, ca să dea un adevărat Călindear al Poporului. Cetiți-l și vă veți convinge!

Călindearul e mult mai mare ca anul trecut. Cuprinde numai literatură de cetit preste 200 de pagini, iar cu celelalte publicațiuni se urcă la 350 de pagini. Prețul lui este însă tot cel vechiu, de 20 cr. (40 bani) exemplarul, iar 5 bani pentru porto postal.

Cine comandă cel puțin 20 exemplare și le plătește înainte cu câte 20 cruceri bucata, mai capătă două călindare pe deasupra și se trimit toate acasă plătite de postă.

Acei care cumpără 25—50 exemplare le capătă cu 14 cr. (28 bani), dela 50 bucăți în sus cu 12 cr. (24 bani) unul, dar trebuie să plătească și posta la primire.

Banii trebuiesc trimiși totdeauna înainte de aceia, cari voesc să capete călindare cu aceste prețuri atât de ieftine. Numai comande dela 30 exemplare în sus se trimit și cu rambursă, adică să se plătească la scoaterea dela postă. Mai puțin de 30 exemplare nu se pot trimite neplătite înainte, din cauză că atunci vine prea scumpă posta. — Călindare nevândute se primesc înapoi până la 15 Februarie n. 1912. Dar trebuiesc trimise plătite de postă, care nu se poate detrage din preț.

Toți aceia, cari voesc a vinde călindare să se adreseze la administrația „Foi Poporului“. La acei revanzători, cari sunt oameni de încredere, dăm călindare și ca să le plătească după ce le vor vinde, numai cât atunci nu e rabatul chiar așa de mare. Pe lângă plățirea după vânzare, dăm călindarul: cu 14 cr. acelora cari comandă dela 50 bucăți în sus, iar cu 15 cr. acelora cari comandă mai puțin de 50 bucăți. Ei au însă a plăti și posta, fiindcă pachetul se trimite neplătît.

„Călindearul Minervei“ pe anul 1912 a apărut. E foarte frumos ilustrat și redactat cu îngrijire, având un cuprins bogat și variat. Prețul Cor. 1.25, iar 10 bani deosebit pentru porto. De vânzare la Librăria „Foi Poporului“.

„Foaia Poporului“ cu numărul se află de vânzare în Sibiu — în tot decursul săptămânei — la **Administrația foii**, strada Măcelarilor Nr. 12, precum și în trafica și prăvălia de ziare **L. v. Németh** în strada Turnului (Saggasse) Nr. 12, iar pentru partea de sus a orașului în trafica și prăvălia de ziare **H. Frank**, strada Cisanădiei Nr. 36.

Înștiințare! Ni se trimit spre publicare următoarele rânduri: Patru foști elevi, cari sunt eliminați din această școală și din toate școlile din țară, au colectat bani pentru sine cu liste de colecte false, pretextând diferite scopuri școlare. Onoratul Public este încunoscintat, că dela școala noastră nu s'a pus în circulație nici o listă de colectă pentru nici un scop și dacă cineva totuși ar mai îndrăzni să colecteze cu asemenea liste, respectivul să fie prins și dat imediat pe mâna poliției. Brașov, în 10 Decembrie v. 1911. **Arseniu Vlaicu**, directorul școlii comerciale superioare greco-orientale române din Brașov.

Târgurile de țară.

(Ziua târgurilor e după *calendarul vechiu*).

- 17 Decembrie: Geoagiul de jos.
- 19 Decembrie: Olpret.
- 20 Decembrie: Arghiehat, Bozovici, Buteni, Petriș.
- 21 Decembrie: Apoldu mic.
- 23 Decembrie: Mociu.
- 24 Decembrie: Chișineu.
- 25 Decembrie: Boroșineu, Siuc-Sepviz.
- 26 Decembrie: Cocmani.
- 27 Decembrie: Chezdi-Oșorheiu, Chalm, Debrețin, Sibiu.
- 1 Ianuarie 1912: Deva, Lăpușul românesc, Lupșa, Șilimegi.
- 2 Ianuarie: Criș, Făget.
- 3 Ianuarie: Crasna: Fântâna (Hideg).
- 4 Ianuarie: Giula, Murăș-Oșorheiu.
- 5 Ianuarie: Corond, Ormeniș, Vajda-Recea.

În aceste zile se țin în comunele de mai sus târgul de mărfuri, pe când târgurile de vite, cai, oi, porci, etc. se țin, ca de obicei, cu 1—2 zile mai înainte.

Poșta Redacției.

G. R. în Bis. Ambele nu s'au publicat din lipsă de loc, dar credem că pe Crăciun, De altcum mulțumită pentru cele trimise și mai înainte.

I. Po. în O. Abonamentele trimise le-am primit cu mulțumită. Calendarele s'au expedat.

Mai multora. O seamă de știri și lucruri mai mărunte, trimise în zilele acestea, din lipsă de loc n'au mai putut apărea în numărul de față.

Un cetitor. D-Ta ne ceri să-ți dăm adresa oficiului pentru patente din Viena sau București, dar nu ne scrii cine ești. — Numi putem îndeplini cererea, de oarece noi nu servim decât pe oameni, cari ne spun cine sunt și scriu epistolele lor.

Celorce comandă »Călimdarul Poporului«
le atragem atențiunea, ca să cetească bine condițiunile de vânzare dela pagina 10 a foii. Numai pe lângă acele condiții putem trimite călimdare. Aci amintim din nou, că mai puțin de 10 exemplare nu putem trimite, decât dacă sunt plătite înainte, altcum costă prea mult poșta. De pildă: unul, două sau până la 5 călimdare, plătite înainte, se pot trimite pe poșta cu marce de 5 bani pentru fiecare exemplar. Dela 5 exemplare în sus trebuie făcut pachet. Iar pentru pachete dela 1—5 chilo costă poșta 72 bani. Sau dacă cere cineva unul sau două călimdare, ca să le plătească când le scoate dela poștă, încă trebuie făcut pachet. Acesta costă — până la 1 chilo — 55 bani, aproape cât și călimdarele.

Redactor resp.: Nicolae Bratu.

Editura și tiparul „Tipografia Poporului“.

Loc deschis.

Atestat din partea șefului sanitar de stat reg. sârbesc Gjorgjevic, După esperințele făcute de mine, apa amară naturală **Franz Josef** sa dovedit ca mijloc sigur și binefăcător de însănătoșare în astfel de cazuri de morb în care se folosește aplicarea apelor minerale ușoare de discompus și ca purgativ. Să capătă în farmacie și în prăvălii de ape minerale.

Aviz.

Primesc un *cancelist* pentru a prevedea lucrurile mai mici fără îndrumări, pretinzându-se dealteum și dela dânsul cunoașterea limbii române și maghiare.

Reflectanții își pot ocupa locul, pe lângă condițiuni favorabile, imediat. **Dr. Mátyás Lázár**, avocat, Sibiu strada Cisanădiei Nr. 28.

Moșie de arândat.

Subsemnatul am pe hotarul comunei *Daia-română* o moșie de peste 100 jugăre catastrale, pe care voiesc a o arânda acum îndată. Moșia aduce un venit anual peste 12,000 cor.

Doritorii de a lua în arândă această moșie să se adreseze la **Simion Ispas** în *Daia-română* (Oláhdálya).

399 1-3 **Doi băieți**

din familie bună se primesc ca *învățăci* la **Ioan Borcia** sen., ferar în Săliște.

Deschidere de franzelărie.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public și a stimaiilor mei mușterii, că fost-a mea franzelărie din strada Poplăcii (Quergasse) Nr. 1 am strămutat-o în

Sibiu, strada Sării Nr. 23,

iar cu 15 Decembrie am deschis-o. Totodată aduc la cunoștință, că mi-am deschis deja și o filială în strada *Gusterfel* Nr. 81, unde se află făinuri din cele mai renumite mori cu vapor din Banat și Sibiu. Vând și liferez deasemenea tot felul de pâne, frazele etc.

Rugând onoratul public pentru binevoitorul seu sprijin, semnez

Sibiu, în Decembrie 1911.

Cu toată stima

PETRU MOGA

380 3-

Picioare pentru pomul de Crăciun

execuție elegantă.

Ținătoare de lumini pe pomul de Crăciun.

Unelte și fereștraie de taiat scândurele pentru copii.

Aparate de fert pentru copii.

Aparate pentru gimnastică și legănușo.

Săniuțe pentru sport și alte săniuțe pentru copii.

Scutitoare de egalățiune la patinat și cuie de gheață.

Clopoșele și zurgălăuă pentru sănii.

Șini pentru sportul cu ski.

Aparate de fierț din aluminiu și nichel curat.

Diferite patine

noutăți în execuție elegantă.

CAROL F. JICKELI

Sibiu — Alba-Iulia.

60 33-

KALODONT

PASTĂ DE DINȚI ȘI APĂ DE BUCĂ

de vânzare la:

PARFUMERII, FARMACII, DROGUERII etc.

Preturi de minune!

Haine pentru domni și băieți

Costume pentru copii

vindem în luna aceasta cu **prețuri foarte reduse.**

Eduard Elias & Moritz Deutsch

SIBIU Piața mică Nr. 13.

Nr. 2226/911 not.

395 1-1

301 12 22

Publicațiune.

Comuna politică *Porumbacul superior* esarândează dreptul de crâmărit împreună și cu o odaie pentru prăvălie, pe durată de 3 eventual pe mai mulți ani. Ziua de licitațiune să hotărârește pe 30 Ianuarie 1912 st. n. la 10 oare a. m.

Prețul strigărei este 800 coroane.

Licitanții au a depune 10% vadiu

Condițiunile mai detaliate se pot vedea în cancelaria notarială în oarele oficioase.

Porumbacul superior, 24 Decembrie 1911.

Primăria comunală.

O casă

393 1-1

cu curte, grajd, șură și grădină, se află de vânzare în Sibiu, *Rideligasse Nr. 38.*

O domnișoară

română, care posedă limba maghiară și germană, se caută pentru ocuparea unui post într-o prăvălie românească. Respectiva va avea a purta mai mult corespondență românească. Cele ce posedă contabilitatea sunt preferite. Sărguință, scrisoare frumoasă, dar iute, și acuratețea la rezolvarea afacerilor e prima condițiune. Ofertele sunt a se adresa la Administrația „Foi Poporului“.

Nu uita

stimate cetitor, — la comande sau tot felul de alte cumpărări, făcute în urma unui inserat cetit în foaia noastră, — a aminti și spune, că despre lucrurile comandate sau cumpărate ai cetit în inseratul din „foaia Poporului“.

Prin aceasta contribui și D-Ta la răspândirea și lățirea foii noastre, iar pe de altă parte vei fi servit de grabă, fără ca aceasta să te coste ceva mai mult.

Se pot cumpăra

26 acții de-ale institutului „Secășiana“ din comuna Ludoșul mare și sub prețul nominal.

Doritorii să se adreseze la administrația „Foi Poporului“, de unde vor afla adresa respectivului vânzător. 396 1-1

Cine știe ceva?

despre o femeie cu numele *Ana Bugneriu* dela *Ruja*, u. p. *Agnita* (comitatul Sighișoara)? Respectiva s'a depărtat din comuna natală acum 22 de ani, de când ea n'a mai scris nimic neamurilor, iar acasă încă n'a mai venit. La depărtarea ei era fată mare, în etate de 18 ani. Dacă respectiva ar trăi pe undeva, e rugată a scrie unchiului ei *Ioan Bugneriu* în Daia (lângă Sibiu). Tot asemenea rog și pe aceia a mi scrie, cari ar ști ceva de aceasta fată depărtată de-acasă.

394 1-3

Magazinul de făină

a lui

Petru Moga

SIBIU, strada Gușteritei Nr. 81

(aproape de gară)

și

[397] 1-

SIBIU, strada Sării Nr. 23.

recomandă pe sfintele sărbători

făină foarte bună și mai ieftină ca ori unde.

Vând și cu sacul comercianților, pe lângă preț redus.

Rugându-mă de cercetare, semnez

Cu toată stima

PETRU MOGA

frazelar și negustor de făinuri.

Mașina de cusut din recolul al 20-lea.

Cumpărați din prăvălii numai dela
— firma noastră și dela agenturi. —

SINGER Co. mașină de cusut societate pe acții.

La cerere primește ori cine gratis un catalog
despre instruirea cusutului pe albituri.

Berea albă și neagră

din

Bereria dela Trei-Stejari

în SIBIU

este foarte bună și gustoasă!

Această bere e
căutată și se bea
cu plăcere de toți
cari o cunosc, atât
la orașe cât și la
sate. 107 39-

Că berea noastră e foarte căutată se poate vedea și de acolo, că cumpărătorii se înmulțesc mereu.

Atelier de curelărie, șelărie și coferărie

ORENDT G. & FEIRI W.

(odinioară Societatea curelarilor.)

Strada Cisnădiei 45. SIBIU. Heltauergasse 45.

Magazin bogat în articole pentru căroțat, călărit, vânat, sport și voiaj, poclăzi și procovățuri, portmonee și bretele solide și alte articole de galanterie cu prețurile cele mai moderate. Curele de mașini, curele de cusut și legat, Sky (vârzobi) permanent în deposit. 62 26-

Toate articolele din branșele numite și reparatura lor se execută prompt și ieftin.

Liste de prețuri, la cerere, se trimit franco.

Comande prin postă se efectuează prompt și conștientios.

Mare deposit de hamuri pentru cai dela soiurile cele mai ieftine până la cele mai fine, coperitoare (țoluri) de cai și cofere de călătorie.

Auleo!

Afurisita de tusa
mă inneacă.

La tusa, răgușală și întrocenare ajută
sigur și repede

Pastilele de piept ale lui Egger

au un gust admirabil și nu strică pofta de mâncare.

Un carton 1 cor. și 2 cor.

Carton de probă 50 fl.

Depoul central:

farmacia „La palatin“

Budapest, VI., Váci körut 17.

Trăiască

Pastilele lui Egger
mă scăpară iute.

În Sibiu să poate căpăta la Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Karl Pissel, August Teutsch.

În Sebeș la Wilhelm Lederhilger și Ludvig Binder.

288 14-25

Biblioteca „Foi Poporului“.

Din Biblioteca „Foi Poporului“ au apărut până acum următorii numeri:

- Nr. 1. **Nichita Balica**, povestire istorică de Silvestru Moldovan și **Movila lui Burcel**, de V. Alexandri. Ediția III.
- Nr. 2. **Doine și strigături**, culese și întocmite de Nicolae Regman. Ediția III.
- Nr. 3. **Găsitul**, poveste de Emil V. Degan și **Punga cu noroc și căciula fermecată**, povestire orientală prelucrată de Silvestru Moldovan. Ediția III.
- Nr. 4. **Pomăritul**, sfaturi în formă de dialog, de Iustin Sohorca, înv. Ediția II.
- Nr. 5. **Ulisse**, regele din Ithaca, povestire istorică de Silvestru Moldovan.
- Nr. 6. **Ris și veselie**, anecdote și glume. Ediția III.
- Nr. 7. **Găcituri**, de Isidor Dopp, înv. Cu un adnex: **Glume**. Ediția II.
- Nr. 8. **Edip**, nenorocitul rege din Teba și alte întâmplări din vechime, povestiri istorice de Silvestru Moldovan.
- Nr. 9. **Poezii populare și povești**, greble și netezite și la lume împărțite, de Parteniu Giurgescu.

Fiecare număr costă 20 bani, iar pentru postă este a se trimite 5 bani deosebit de fiecare carte (număr).

Alte numere în pregătire.

Cine dorește ca pe sărbătorile Crăciunului să pregătească

Prăjituri bune

acela să cumpere

FĂINĂ

precum și toate cele trebuincioase la

Pregătirea prăjiturilor

dela renumita 397 2-2

Prăvălie și alte produse

J. Johann Keil

Sibiu, Piața mare Nr. 11.

Marca de scutire „Anker“

Siniment. Capsici comp.,

(343 8-42) Inlocuitor pentru

Anker-Pain-Expeller

este un lăc de casă valorat de mult, care să folosească de mulți ani ca fricțiune sigură la podagră, reumatism și răceli.

Atenție. Din cauza imitațiilor de puțină valoare să fim precauți la cumpărare și să primim numai sticle originale încațate cu marca de scutire „Anker“ și cu numele Richter. Cu prețul de 80 fil. C. 1-40 și C. 2- să capătă aproape la toate farmaciile. Depozit principal la Iosif Török, farmacist în Budapesta.

Farmacia lui Dr. Richter la
:: „Leul de aur“ în Praga ::

Elisabethstrasse Nr. 5 au.

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid.

„Mugurul“ insoțire economică Elisabetopol (Ersébetváros K/s-Küküllő vm).

ALTOI DE VIIE

Calitate distinsă pe lângă cea mai moderată prețuri. Soieri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină. — Se află de vânzare la

Insoțirea economică „Mugurul“ **Elsabetopol Erzsébetváros**

Material disponibil în altoi peste **trei (3) milioane.**

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă. Altoii sunt dezvoltati la perfecțiune. La cumpărări pe credit cele mai ușoare condiții de plată! — La cerere preț-curent și instrucțiuni gratis și franco.

Români, sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vreau binele.

Români replantați-vă viile cu altoi dela firma Română.

Români, Trănițiți băcții la cursul practic de altoi.

„AJUTORUL“, societate pe acții Filiala Mediaș

Aducem la cunoștința Onoratului public, că „AJUTORUL“, societate pe acții din Șeica-mare, a deschis cu începutul lunii Noemvrie 1911

O filială în Mediaș

care se ocupă cu tot felul de afaceri de bancă. In special:

1. Primește depuneri spre fructificare, după care plătește interese:

dela Coroane	1— 500	5%
" "	500—1000	5 1/2%
" "	1000 în sus	6%

fără nici o detragere, solvind și darea după interese.

2. Acoardă împrumuturi: pe obligațiuni cu cavenți, pe cambii, lombard, hipotecă, cu interese de 7—8%.

Filiala „Ajutorul“ din Mediaș își are localul în vila G. Morscher din Piața mică.

Rugăm pe cei interesați, ca în afacerile de bancă ce le vor avea să se adreseze cu toată încrederea, asigurându-i de serviciu prompt și culant.

„AJUTORUL“, soc. pe acții
Filiala Mediaș

945 2-10

Prima neguțătorie mare de vinuri

Ludwig Fronius

SIBIU, Pivnița „Mönchhof“.

Fabrică de licheruri și ferbătorie de rachieri de Drojdii, Trevere și Prune.

Specialități:

Țuică veritabilă, fierbere proprie și Romuri Iamaica direct importate.

CAROL GÜRTLER

lăcătuș de artă și construcții

Sibiu, strada Gușteriței Nr. 26

recomandă onoratului public interesat atelierul seu, unde se execută tot felul de lucrări ce se țin de branșa lăcătușeriei.

Afară de aceea la mine se află totdeauna în depozit cuptoare de ori-ce mărime și cu diferite prețuri.

48 44-52

A apărut:

Călimdarul „Lumea Ilustrată“ pe anul 1912 și conține:

România în anul 1911 și consiliul de miniștri. *Statele străine*. Semicentenarul din Iași. Manevrela regală. Desvelirea monumentului »*Mihail Eminescu*« la Galați. Teatrul la noi de »*Emil Fagure*«. *Luptătorii* (nuvelă). *O dramă judiciară din vremea veche*. 1812 (articol scris cu ocazia centenarului luptelor lui Napoleon în Rusia). *Generalul Noghi în fața mormântului împăratului Napoleon I la domul invalizilor în Paris*. La cușca maimuțelor. Călăreț și marinăr de »*Iulius I. Roșca*«. *Hanul crimei și fiul său de Maxim Gorki*. (Fie care părinte să citească acest articol!!!). La întrecere cu soarta (o epizodă din viața unui Cheferist). Dispozițiuni testamentare despre toți banii din lume. *Fie care articol este împodobit cu o mulțime de ilustrațiuni artistice, în total 206 ilustrațiuni*. Patru bonuri de premii.

Prețul calendarului »Lumea Ilustrată« este 1.50 lei și se află de vânzare la toate librăriile și la editorul Ig. Hertz, București. 386 2-3

Sănătoasă

rămâne orice curte în care la nutreământ se folosește **MASTIN**. Până astăzi mijlocul de îngrijire a lui Dr. v. Trakoczy este primul. Produce animale sănătoase, grele și frumoase. Se capătă în orice prăvălie sau prin poșta dela producător: Apotecar Trakoczy în Laibach, Austria 5 pachete Cor. 3.50 franco.

Mare succes

au inseratele în „Foia Poporului“, unde sunt cerute de mii de persoane de pretutindena, din toate țările și din toate cercurile sociale, atât inteligență cât și popor.

De aceea „Foia Poporului“ este cel mai potrivit organ pentru publicarea a tot felul de inserate: pentru ocuparea sau căutarea unui post, apoi pentru vânzări, arândări, cumpărări, deschideri de prăvălii și alte instituțiuni, cum și anunțarea a tot felul de mărfuri și articole ce trebuie persoanelor asigurărilor sau în familie. — Informații asupra prețului inseratelor se dau cu plăcere la

Administrația
„FOIA POPORULUI“.

Vită oțtoite de vie

de sortare conștientă, recunoscută în [337 8-] țara întreagă

Port-alfoi americani

deplin dezvoltate și crescute în teren deluros.

Vițe nobile europene,

la cele mai bune soiuri de vin și de filigorii și pentru struguri de masă

întrează cu prețuri moderate

Prima pepiniară vițicolă ardeleană alui

Mihail Ambrosi

în Mediaș (Medgyes Nagyküllömege).

Prietinul viierului, catalog al soiurilor și prețurile se trimit la cerere ori și cui gratis și franco. Fiește cărei comande se alătură instrucțiune ilustrată pentru plantare și îngrijirea viilor nouă.

Cea mai mare alegere în presenturi convenabile în preț

ofer celui ce vizitează

Expoziția de Crăciun

a mea și anume:

Jucării pentru copii, dintre cari îndeosebi: pupe în toate prețurile, animale din catifea și alte stoffe. Modele de mașini cu abur și motori electrice, precum și alte jucării mecanice.

Castenele-fincora de petricele ale lui RICHTER
Castenele-Matador de lemne pentru zidit } *cu prețuri originale de fabrică.*

Obiecte practice și de lux, între cari: Service de porțelan și sticlă, *cel mai mare depozit*, căldăruși pentru teiu, măsuțe pentru salon, oale pentru palmi și ținători de palmi.

Gente de mână pentru dame, portmonee, manicule, necesare, ochianuri pentru teiu, cu preț ieftin, execuția cea mai fină.

Prețuri foarte ieftine dar fixe

Succesorul lui J. F. Schneider

Johann Weindel

Sibiu, Piața mare Nr. 15 și 16.

Mobile ieftine și bune

să pot procura numai la

Prima fabrică de mobile

PETRUȚIU & PLATZ

Strada Sării 37. SIBIU (Nagyszeben) Salzgasse 37.

Onoratul public este rugat înainte de a-și procura mobile să binevoiască a cerceta, și fără a cumpăra,

Marea expoziție

de tot felul de mobile de artă și simple, care stă zilnic spre vedere publică.

Se atrage atențiunea asupra

Atelierului propriu de sculptură și tapițerie de primul rang.

Executăm toate lucrările de lipsă la biserici nouă și vechi. Orice comandă se efectuează prompt, conștiincios, pe lângă deplină garanță și cu prețurile cele mai moderate. 333 9-

Apelând la sprijinul On. public românesc, semnăm

Cu toată stima

Telefon Nr. 47.

Petruțiu & Platz

Numai

în

Warenhaus

(magazinul de tot felul de mărfuri)

Grünberger

SIBIU, strada Cisnădiei

cumpără Dumniata

385 6-52

**haine pentru dame,
domni și copii**

bluse, rocuri, haine de dame pentru casă,
costume pentru dame

Grozav de ieftin!

Prețuri fixe!

Doi învățăcei

În etate dela 13—15 ani, se primesc la **Constanța tin Ban** curelar în *Sibiu, strada Focului* (Schmidtgasse) Nr. 7. 390 2-3

Sprijiniți industria națională!

OPINCI

de ori ce calitate precum și **piei în-**
regi pentru opinci se află
de vânzare la

Ioan Grecu 370 4—
meșteru pielar în **Porcești** (Verestorony).

Mare alegere
în

vinuri albe și roșii

Prețuri moderate.
Că vinurile sunt curate, se garantează

K. Wilh. Jikell
Sibiu, strada Urezului Nr. 7.

Ludovic Ferencz,

CROITOR DE BĂRBAȚI
SIBIU, strada Cisnădiei Nr. 12,
recomandă p. t. publicului
cele mai noue stofe de toamnă și iarnă
în mare asortiment
noutățile 59 51—

soosite chiar acum, pentru haine de
bărbați stofe englezești, franțuzești
și indigene, din cari se execută după
măsură cele mai moderne vestminte
precum: Sacko, Jaquete, și haine de
salon, cu prețuri foarte moderate.

Deosebită atențiune merită nou-
tățile de stofe pentru pardisiuri și
„Kaglam“, cari se află totdeauna în
deposit bogat.

Asupra reverenzilor confecționate
în atelierul meu, îmi permit a atrage
deosebita atențiune a On. domni preoți
și teologi absolvenți. — În cazuri de
urgență confecționez un rînd com-
plet de haine în timp de 24 ore. —
Uniforme pentru voluntari, cum și tot
felul de articli de uniformă, după pre-
scripție croitura cea mai nouă.

Institutul de asigurare ardelean

„TRANSYLVANIA“

Strada Cisnădiei 5.

SIBIU

Strada Cisnădiei 5.

60 51—

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. pe lângă premii recu-
noscute de cele mai efitine, și în cele mai favorabile condiții, cum și

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesio-
nale cu avantajii deosebite), pe cazul morții, și cu termin fix, cu plătire simplă
sau dublă a capitalului; asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, și
asigurări pe spese de înmormântare, mai departe asigurări de accidente cor-
porale, contra infracției (furt prin spargere) și asigurări de pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru **pagube de foc** până
la finea anului 1910 . . . . . K 5 003,540 78
Capitale **asigurate pe viață** 4.834,801-12
achitate . . . . . „ 4 571,035-31

Starea asigurărilor cu foc K 119.839,992—
sfârșitul anului 1910 \ viață . 11.020,266—
Fonduri de întemeiere și de
rezervă . . . . . „ 2.428,317—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice
informații în birourile Direcțiunei, strada Cisnădiei Nr. 5 și la toate agenturiile.

Persoane versate în Acuișiții, cari au legături bune, se primesc în serviciul insti-
tutului în condiții favorabile.

Sâmbătă până la 4 oare după amiază închis

Grozav de ieftin

Vânzare de Crăciun!

Ieftinătatea fără margini, care se află la mine în anul acesta, poate îndemna pe
ori și cine, ca să facă o **cumpărare de ocazie**. De aceea Vă rog, ca ina-
inte de ce faceți cumpărările pentru Crăciun, să cercetați depositul meu.

Mare alegere în **batiste de buzunar, cravate, albituri pen-**
tru domni și dame, perdele pentru ferestri, tepiche și diferite **șurțe**,
noutăți în **bluse, rochi, jupon și haine reform**.

Mare ocaziune

de a cumpăra **stofe pentru dame, lățime dublă 40 cruceri, mătasă**
Luisin în toate colorile **55 cr., rochi Cloth elegante fl. 1.85,**
șurte de spălat pentru copii **25 cr. șurte Cloth 40 cr. popeline de**
mătasă lățime dublă fl. 2.50, mânus glacé 75 cr., căptușite 95 cr.
hanică în toate colorile. **Gulere pentru domni 15 cr.** și încă alte
100 articole, potrivite pentru prezenturi de Crăciun.

Atențiune! La orice cumpărare în **gulere de blană și mu-**
furi, care se va face la mine, se cruță până la 40%
față de prețurile obicinuite. **Resturi** în barchete, stofe și alte mărunțisuri cu pre-
țurile de cumpărare.

Cu toată stima

Abr. Schlesinger

Sibiu, strada Urezului Nr. 7.

Prețuri ieftine fără concurență!

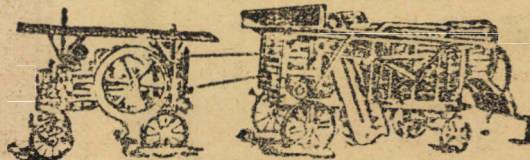
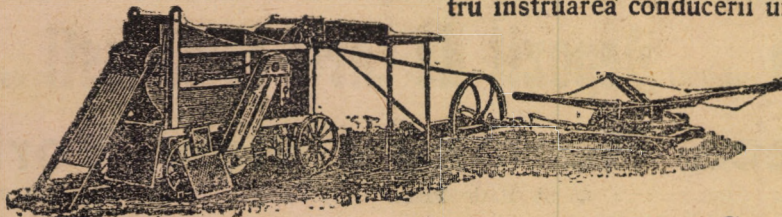
Frații Gömöri

Magazin dela fabrică
pentru mașini economice

* **Budapesta,** IX., Boráros-
tér Nr. 2.

Reprezentanța generală pentru Ungaria a fabricei de mașini și turnătorie de fier **K. & R. Jezek în Blansko.**

NOU! NOU! Cea mai simplă și mai completă garnitură de Mașini de îm-blătît cu motor în timpul de acum. Men-
tru instruarea conducerii unei astfel de mașini se trimite gratis cumpărătorilor un **montaj**.

Construcția cea mai nouă.

83 41—52

Mai departe recomandăm economilor
mașini de sămănat, construcția cea mai
simplă, tăvăluguri pentru sdrobitul pie-
trii și tot felul de mașini economice,
apoi mașini pentru fabricarea de cără-
midă, țiglă de coperit, țiglă de ciment
pentru coperit, alte mărfuri de ciment,
precum și forme de fier pentru fabrica-
rea de țevi de ciment și țevi la fântâni
și mașini pentru spargerea pietrii.

Vârtejuri de îmblătît și curățit,
cari merg foarte ușor, cu întocmirea în
formă de sac, prin ceea-ce cu ajutorul a
3—4 cai, foarte ușor se poate îmblăti.

Mașinile numite mai sus le liferăm pe
lângă deplină garanție și condiții avan-
tagioase de plată.

Cumpărători serioși, cari se interesea-
ză de mașinile noastre, îi cercetăm noi
acasă personal pe spesele noastre, prin

ceea-ce cumpărătorii cruță proviziunea
agentului, ajung deci mai ieftin în posesia
nea mașinei și sunt siguri de cel mai bun
serviciu.

Mașinile, cari au fost liferate prin fir-
ma **FRAȚII GÖMÖRI**, au fost bine pri-
mite preste tot locul și sunt recomandate
cu căldură la toți economil.

Catalog și preliminar de spesa să tri-
mite la cerere gratis.

De vânzare.

Subscrisul vând un pământ de 700 □ stângini, pe care să află zidită la o parte și o casă mai mică. Cine ar dori să cumpere numai 200 până la 400 stângini încă se poate. A se adresa la **Petru Avrigean**, Sibiu, Feldgasse Nr. 14. 391 2-3

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, m'am hotărât să deschid în Budapesta birou de informații și 24 46-

Agentură Românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în răstimp de 2-3 zile ori și cui, rezolvând toate chestiunile în modul cel mai cinstit.

Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbes în persoană cu referențial cauzei și rog rezolvire favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

L. Olavin,

Budapest, Lajos utca No. 141, III/19.

Inseratele

numai atunci au valoare mare, dacă să răspândesc pretutindenea, în toate țările, în toate cererile sociale. Pentru acest scop să ofere îndeosebi inserarea în „FOAIA POPORULUI“.

Informații să dau și comande să primesc la administrația FOAIA POPORULUI.

Peste sărat

de tot soiul

precum și masline, tarama, icre, mărfuri coloniale, trimite cu 389 2-8

Prețurile cele mai ieftine

IOSEF HUTTMANN,

Telefon 437 **Brașov.** Telefon 437

344 7-24 **Milosne**

folosese contra

TUSEI

răgușelei, catarului, slegmei, catarului bronchial și de gât

Caramellele de piept

ale **Kaiser** cu

lui „Trei brazi“

6050 atestate dela medici și privați, întărite prin notarul public, garant ază succul sigur.

Bomboane foarte bune și gustoase.

1 pachet 20 și 40 bani, 1 dosă 60 bani.

Se capătă în toate apotecele, droguerile și prăvăliile de coloniale mai de frunte.

Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște.

Primește depuneri spre fructificare fără anunț cu 4%, pe lângă anunț cu 4 1/2%, iar depuneri mai mari cu 5%. Depuneri și ridicări să pot face și prin Cassa de păstrare postală. Darea de camete o plătește institutul.

Acoardă împrumuturi:

pe cambii

201 13-20

pe ipotecă replăbile în rate sau în anuități

pe obligațiuni cu caventi

ca credite de Cont-curent pe lângă asigurare hipotecară sau hârtii de valoare (acții și efecte publice).

Dobânda variază între 8% și 6% după mărimea împrumutului și asigurarea oferită.

Schimbă adevă cumpără și vinde ori-ce fel de monede străine cu cursul zilei. **Direcțiunea.**

Toate în lume se scumpesc!

pânea, carnea, chiria casei, — numai păpușii și chetele esecutate în atelierul lui

Vasilie Ban la „Cisma mare roșie“

după cum se numește prăvălia lui, se ieftinesc 161 33-

Pentru ce? Pentru că această renumită prăvălie de încălțăminte s'a mărit în casa proprie și la fiecare păreche se trage jos chiria. De aceea el poate liferă păpușii buni și trainici pe lângă prețuri ieftine.

VASILIE BAN SIBIIU, Strada Ounei (Burgergasse) Nr. 7. Casa proprie.

Dumineca deschis până la 10 oare înainte de amezii.

COMANDELE DIN AFARA SE VOR EXECUTA PUNCTUOS CA ȘI PANA ACUM.

La „Croitoria Universală“

I. PETRASCU

Strada Cisanădiei Nr. 30. **SIBIIU.** Strada Cisanădiei Nr. 30.

Telefon Nr. 172.

Premiat:
Expoziția internațională de modă
Paris 1911
Grand Prix și medalia de aur.

Premiat:
Expoziția univereală din
Roma 1911
Grand Premio și medalia de aur.

Prin aceasta îmi permit a aduce la cunoștința onoratului public, că în atelierul meu de primul rang, unde sunt ocupați la 20 de lucrători, primesc și execut tot felul de haine, atât civile cât și militare.

Pentru sezonul de toamnă și iarnă tocmai acum mi-a sosit o mare alegere de stoffe engleze și indigene. Croială cu gust și după ultima modă, garantând pentru ori ce lucru.

— Serviciu solid și grabnic. — Prețuri moderate. —

Sprijiniți industria română!

292 32-

În America unicul Depozit de cărți românești este Biblioteca Română în New-York

65 St Marks Place.

145 35-

Este dar în interesul fiecărui Român care pleacă sau este în Statele-Unite sau Canada, să ceară marele și ilustratul catalog al acestei singure instituțiuni române care pe lângă tot felul de cărți, note muzicale, și ziare ce apar în România și Transilvania, are și un foarte bogat asortiment de instrumente muzicale; fonografe, gramfoane, plăci și tuburi cu cântece românești, ceașornice de tot felul, giuvaerice, mașini de scris, preparațiuni farmaceutice, articole de toaletă și alte mărfuri de foarte mare trebuință. — Catalogul se trimite fiecărui gratuit. — Se dau tot felul de informațiuni particulare adăugând marcă pentru răspuns. — „Biblioteca Română“ primește și mijlocește și trimiterea de abonamente pentru „Foaia Poporului“.

Dela „Biblioteca Română“ se poate comanda și „Călimdarul Poporului“ pe 1912.

Vinuri de masă escolente,

litru cu 52 și 60 fleri la cumpărare de cel puțin 50 litre ofere negustoria de vinuri

57 51-

JOSEF SCHULTZ

Sibiu, strada Urezului 20.